

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMINALĂ

Anul II Nr. 66

Simbătă 21 octombrie 1972

16 pagini — 1 leu

MESAJE

adresate de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU

Educația sub incidența măiestriei

Sint puține cazurile — practic credem inexistente — de educatori comuniști care să ignore normele eticii comuniste. Știm, în general, ce trebuie să-i învățăm pe elevi. Ne sint cunoscute obiectivele educației. Ne imaginăm profilul moral ideal al omului, al cetățeanului, al comunistului pe care vrem să-l formăm pentru astăzi și pentru mâine acționând cu instrumentele educației asupra elevilor. Recenta Conferință Națională a Partidului Comunist Român a lansat un Proiect de norme ale vieții și muncii comunistilor, ale eticii și echității socialiste care conturează luminoasa fizionomie moral-politică a comunistilor și cetățenilor patriei noastre și a căror traducere în realitate va duce la generalizarea în viața socială a principiilor nobile ale socialismului și comunismului.

Dificultățile educatorului nu pot deriva, deci, din neclarități sau incertitudini privind scopul acțiunilor sale. Acesta este limpede și ferm. Fiecare gest educativ trebuie să fie și este subordonat aceluiași țel suprem: creșterea și formarea unei noi generații de militanți înflăcărați pentru fericirea poporului, de luptători capabili să ducă mai departe ștabela progresului și civilizației în România, să asigure viitorul fericit comunist al națiunii noastre. Problema de imensă responsabilitate pe care și-o pune însă fiecare educator este aceea de a găsi căile cele mai eficiente cu cel mai mare randament pentru a cultiva în rândurile tineretului școlar normele, principiile eticii comuniste. Se mai întâmplă, din păcate, să întâlnim cazuri de pedagogi care își imaginează că și-au încheiat datoria dacă se rezumă la a comunica pur și simplu elevilor niște norme de conduită morală. Este departe de a fi de ajuns să repeți la nesfârșit unui tânăr că munca este o datorie de onoare, că trebuie să fie devotat patriei, că trebuie să fie cinstit etc. Uneori, dimpotrivă, repetarea monotonă, formală, lipsită de convingere a celor mai frumoase norme poate să determine un efect contrar celui scontat, o anumită pasivitate, dacă nu chiar rezistență, față de o litanie cunoscută care nu mai parvine pină la mintea și sufletul său.

Educatorul pătruns de responsabilitatea actului său profesional — și de câtă noblețe, ne apare aureolată profesia noastră privită din acest unghi — are îndatorirea să găsească acele subtile mecanisme psihologice, să acționeze asupra celor intime resorturi sufletești prin care să asigure transmiterea eficientă a normelor și principiilor morale. Nu intenționăm să prezentăm aici rețete. Se știe că imensa diversitate de căi, de forme și mijloace educative se lasă greu cuprinse în atari casete. Vrem doar să amintim că în acel act de valoare fundamentală care este actul educației se cer tact, suplețe spirituală, capacitate de persuasiune și convingere. Nu negăm valoarea ideilor transmise prin viu grai. Dimpotrivă. Dar la aceasta trebuie să asociem un întreg eșafodaj de alte forme. Elevilor trebuie să le prezentăm propriul nostru model de conduită. Să-i punem în contact direct cu problemele realității, în situații care să-i facă să înțeleagă rațiunea obiectivă a normelor etice solicitate de la fiecare individ de societatea noastră, să le sâdească în suflet convingerea nestrămutată că respectarea principiilor comuniste de viață este singura cale spre fericirea lor personală și a colectivității în care trăiesc.

Nu este suficient să spunem că „facem educație”. Trebuie s-o facem în mod eficient și aceasta ne solicită la subtilitate, competență și măiestrie.

OCT. BUZESCU

Cadrelor didactice, elevilor, organizației de partid și organizațiilor de tineret de la Liceul „Avram Iancu” din Aiud

Stimați tovarăși,

Mulțumindu-vă din inimă pentru invitația pe care mi-ați adresat-o de a participa, alături de dumneavoastră, la sărbătoarea împlinirii unei jumătăți de veac de la întemeierea Liceului „Avram Iancu” doresc să vă transmit cele mai calde felicitări cu prilejul acestui important eveniment din viața școlii dumneavoastră.

În cele cinci decenii de existență, liceul dumneavoastră a jucat un rol important în instruirea și educarea tinerelor generații, în dezvoltarea bogatelor tradiții culturale ale poporului nostru, în promovarea idealurilor nobile ale umanismului socialist, ale luptei și muncii unite a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, pentru continua propășire a patriei, pentru ridicarea României pe treptele tot mai înalte de civilizație și progres.

Dezvoltarea pe care a cunoscut-o școala dumneavoastră în anii socialismului este o expresie grăitoare a grijii partidului nostru pentru înflorirea învățămîntului și culturii, pentru ridicarea gradului de civilizație materială și spirituală a întregului popor.

Cu acest prilej, doresc să exprim înalta prețuire pe care partidul și statul nostru o acordă corpului profesoral pentru munca stăruitoare și plină de pasiune consacrată instruirii și educării tineretului, chemat să participe la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, la construcția comunismului pe pământul României.

Conferința Națională a elaborat un minunat plan de dezvoltare a școlii românești, de legare învățămîntului de viață, de problemele concrete ale societății noastre. Răspunzând grijii pe care v-o poartă partidul, întreaga noastră societate, voi, dragi elevi, aveți datoria să învățați cu sirguintă, să vă îmbogățiți necontenit cunoștințele cu tot ceea ce a creat mai de preț gândirea omenească, să munciți neobosit pentru a duce mai departe munca și strădaniile părinților voștri pentru făurirea unei vieți mereu mai îmbelsugate și mai luminoase.

Vă doresc tuturor celor care luați parte la această sărbătoare multă sănătate și fericire. noi și tot mai semnate succese în activitatea dumneavoastră.

Cadrelor didactice, elevilor, organizației de partid și organizațiilor de tineret de la Liceul „Bethlen Gabor” din Aiud

Stimați tovarăși,

Este pentru mine o deosebită plăcere, ca la aniversarea a 350 de ani de la înființarea liceului dumneavoastră, să vă adresez un călduros salut și urări de noi succese în activitatea viitoare.

În îndelungata sa existență, școala dumneavoastră a instruit și pregătit un număr însemnat de cadre, a adus o importantă contribuție la ridicarea nivelului de cultură al poporului, la cultivarea nobilelor sentimente ale prieteniei și frăției tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate.

În anii construcției socialismului, Liceul „Bethlen Gabor” — alături de celelalte instituții de învățămînt din țara noastră — și-a consacrat întreaga activitate formării și educării cadrelor necesare marii opere pe care o îndeplinește poporul nostru sub conducerea Partidului Comunist Român. Prin grija partidului și statului, școala noastră asigură tuturor copiilor, fără deosebire de naționalitate, depline posibilități de a învăța, de a-și dezvolta talentele și aptitudinile, de a se pregăti pentru a-și sluji cit mai bine patria, a contribui la progresul și înflorirea ei continuă.

Aniversarea liceului dumneavoastră are loc la puțin timp după Conferința Națională a partidului, care a pus în fața școlii noastre, a întregului sistem de instruire și educație a tineretului, exigențe sporite, izvorite din necesitatea de a lega tot mai strins învățămîntul de viață, de cerințele practice ale dezvoltării actuale și în perspectivă a societății noastre. Am convingerea că această aniversare va însemna pentru dumneavoastră, dragi tovarăși profesori, un imbold de a acționa și mai hotărît pentru ca prin întreaga sa activitate Liceul „Bethlen Gabor” să răspundă cit mai bine acestor înalte cerințe, iar pentru voi, dragi elevi, un îndemn de a învăța cu sirguintă pentru a vă pregăti temeinic pentru muncă, pentru viață.

Mulțumindu-vă din inimă pentru invitația de a lua parte la acest jubileu, vă doresc dumneavoastră, cadrelor didactice, elevilor, tuturor participanților la această festivitate, multă sănătate, fericire și realizări cit mai mari în activitatea pe care o desfășurați.

DOUĂ LICEE LA ORA ANIVERSĂRII

Simbătă și duminică, 14 și 15 octombrie a.c. orașul Aiud a cunoscut animația specifică unor evenimente mai puțin obișnuite. Se împlinesc 50 de ani de la înființarea Liceului „Avram Iancu” și 350 de ani de la înființarea Liceului „Bethlen Gabor” din Aiud. Momente deosebite în viața celor două școli, care și-au sărbătorit aniversarea cu un frumos și rodnic bilanț al activității întregului corp profesoral și al elevilor pe linia pregătirii teoretice și practice. Inzestrarea laboratoarelor și a cabinetelor, amenajarea atelierelor școlare cu aparatură, material didactic și mașini-unelte necesare activității de instrucție și educație, participarea activă a elevilor la acțiunea de sprijinire a campaniei agricole din această toamnă constituie doar câteva din rezultatele cu care cele două școli și-au întinplat jubileul.

Cele două festivități școlare s-au desfășurat sub puternica impresie

A. DOMȘA

(Continuare în pag. a 14-a)

ACCENTE

CRONICĂ

Tovarășul Paul Niculescu-Mizil, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, ministrul educației și învățămîntului, a primit simbătă, 14 octombrie a.c., delegația Ministerului Învățămîntului Superior și Mediu de Specialitate din Uniunea Sovietică, formată din A. P. Sapoșnikova, adjunct al ministrului învățămîntului superior și mediu de specialitate, I. F. Stroiteleva, șefă de secție în același minister, I. N. Sokolov, rectorul Institutului de arhitectură din Moscova. Cu acest prilej a avut loc o convorbire într-o atmosferă cordială.

In aceeași zi, delegația sovietică a părăsit Capitala.

In timpul sederii în țara noastră, între 10—11 octombrie, oaspeții au vizitat Universitatea și Institutul politehnic din București, unde s-au întâlnit cu rectori ai unor institute tehnice de învățămînt superior bucureștene, Institutul de petrol din Ploiești, Universitatea din Brașov. De asemenea, au fost vizitate întreprinderi industriale, școli, instituții de cultură.

George Macovescu: „Catargele înalte“

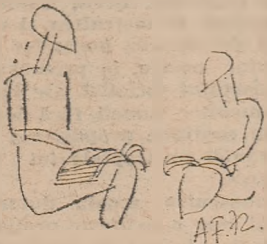
Intr-o colecție intitulată sugestiv **COLOCVILE ADOLESCENȚEI** care a știut să atragă pe copiii ei semnături prestigioase: Ion Biberi, Lucia Demetrius, N. Balotă, apare și microvolumul de eseuri al prof. George Macovescu, intitulat poetic **Catargele înalte**.

Suita de scurte și vii eseuri care constituie substanța volumului comentat pot alcătui din punctul de vedere al cititorului de 20 de ani un mic manual de morală. Tonul cărții, scrisă direct, cu patetism reținut, e unul direct, emoționant, problematica abordată e diversă și capabilă să intereseze: aproape fiecare tabelă e compune volumul degajă firesc, pregnant o idee generoasă, impune o concepție nobilă despre raporturile individ-societate, fixează cu talent pedagogic și pondere publi-

cistică opinii ferme, lucide (pline de o bărbătească frumusețe) despre obligațiile și drepturile cetățeanului de azi într-o lume a socialismului care nu este, care „nu poate fi o construcție abstractă“, într-o lume a socialismului care există într-un mod incandescent, profund creator, cu dăruire ca societate „a omului pentru om din dragostea și respectul față de om“ (op. cit. pag. 11). **Catargele înalte** comentează cu discreție și eleganță a frazării, cu limpezime și forță de penetrație, mai toate momentele și datele esențiale ale existenței de **zoon politikon** a fiecăruia dintre noi, ea vorbește despre: **dragoste, participare** (ca mod eroic și comunist de creare a valorilor materiale și spirituale), de **evenimentul responsabilității, judecata socială matură, realism** (e vorba de un tip aparte de realism, de realismul revoluționar, capabil să împingă societatea înainte), **indrăzneală** (arta de a-ți spune deschis opinia, de a acționa în favoarea colectivității), **preocupare** (sare a existenței sociale), **disciplină** (condiție esențială pentru formarea personalității), **dreptate,**

entuziasm etc. Cu totul remarcabil prin sensibilitate și concizie, prin optimism, prin încredere în puritatea sufletească și cinstea omului modern sint eseurile dedicate sportului pe care prof. George Macovescu îl vede exact, ca pe o „caracteristică esențială a secolului nostru“ (pag. 89) și ca pe „un mare stupeur al frumuseții“ (concepție care derivă evident din cea elină) și poeziei văzută în mod fericit și emoționat ca fiind „... cea mai frumoasă floare a existenței noastre, pe care o vom purta întotdeauna la butoniera din stînga, deasupra inimii“ (op. cit. pag. 88). O caldă încredere în resursele și elevația spiritului uman transpare din întreaga carte, aproape fiecare pagină consemnează un apel către rațiune și frumos, aproape fiecare pagină contribuie la orchestrarea subtilă a viselor și speranțelor, aducînd ca argumente pentru întimitatea etică a fiecăruia un gînd, simbolurile temerității, dar și ale înțelepciunii umane.

DAN MUTAȘCU

Concerte pentru elevi

Societatea profesorilor de muzică și desen, în colaborare cu Filarmoניה de stat „George Enescu“, a hotărît ca în noua stagiune de concerte pentru elevi să însoțească audițiile de un dialog viu, angajat între ascultători și interpreții de pe scenă. Astfel: **duminică, 29 octombrie a.c., ora 11, cînd va debuta, sub cu-**

pola Ateneului, stagiunea pentru elevi — se va interpreta, sub bagheta dirijorului Mircea Cristescu, Simfonia I de Beethoven, după care, dirijorul, orchestrații și muzicologul Eugen Pricope vor da lămuriri doritorilor.

Următorul concert va avea loc **duminică 12 noiembrie a.c.**, la aceeași oră, sub titlul: „**Preclasicismul — mozaic de epocă**“.

Duminică 3 decembrie a.c.: O, manifestare de excepție — Concertele pentru 1, 2, 3 și 4 pian de I.S. Bach, în interpretarea elevilor și a orchestrelor Liceului de muzică nr. 2.

Duminică 17 decembrie a.c.: „**Trei geniali reprezentanți ai clasicismului — Haydn, Mozart, Beethoven**“. Întreg programul va fi susținut de elevi: soliști, reuniți în ansambluri camerale sau integrați în orchestra Liceului de muzică nr. 1.

Duminică 4 februarie 1973: Orchestra simfonică a filarmonicii „George Enescu“ va interpreta, sub conducerea dirijorului Mihai Brodiciuanu, Simfonia a V-a de Beethoven.

Duminică 1 aprilie 1973: un concert simfonic susținut de orchestra Liceului de muzică nr. 2.

STELIAN PIHULEAC

ERATA

La articolul „Al. Balaci: Leopardi“, apărut în numărul din 14 octombrie a.c., înainte de aliniatul „**Fantastică această lucrare...**“, se va citi următorul pasaj, care a fost omis:

Geniu multidimensional, Leopardi va pătrunde ca o furtună și în proză realizînd, la 25 de ani, aceea stranie operă care se intitulează, deconcertant, **Le operette morali**, un fel de „Carte de vise, de invenții și de capricii melancolice“, capodoperă de poezie în proză. Sentimentul care stăpînește Le operette este amărăciunea sceptică căreia i se caută mereu un suport filozofic.

Ne scriu corespondenții voluntari

Poezia în liceu

Activitatea școlară oferă prilejuri multiple pentru inițierea poetică a liceenilor. Profesorii au posibilitatea de a folosi larg virtuțile mobilizatoare ale poeziei, în care elementele afectivității sint concentrate cu deosebită intensitate în imaginea poetică. Totuși, se are prea mult în vedere adolescentul care citește versuri doar spre a se pregăti pentru ora de literatură și nu poeta căruia pur și simplu, îi place să citească pentru un spor de personalitate. De aceea, pedagogii „servoși“ clatină din cap a mirare cînd aud de trebuința educativă a studierii poeziei în liceu. Programele școlare sint solicitate să facă loc cit mai mult chimiei, fizicii și matematicii — și e absolut necesar să fie așa, intimidată, însă, poezia trebuie să se retragă, discret, în colțul periferic al planului de învățămînt.

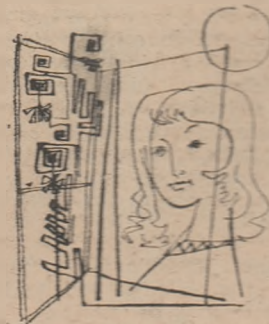
Acest tratament iese la iveală mai ales la bacalaureat. La verificarea creației unui poet, deseori poezia e privită de candidați numai ca un text comunicînd idei, neglijîndu-se tocmai latura ei artistică. Absențența de liceu cunosc date biografice asupra poetului, date istorice asupra operei și știu să „povestească“ subiectul unei poezii... **Înșe, epocă.** Narațiunea se face însă citeodată stîngaci, cu întotochieli parafrazate, cu expresii familiare, ca și cum s-ar relata o întâmplare la care cel examinat a fost martor. Cîntec este că atunci cînd se cere unui candidat să reproducă versuri ale unui poet — asigurîndu-l că acesta a spus lucrurile mai frumuse decît ar putea-o face el. — **răspunsul e de obicei „nu pot memora“.** sau „**am avut poezia de învățat pe de rost**“.

Lipsa de sensibilitate a unor tineri față de frumusețea poeziei mădează serioase deficiențe în studiul literaturii, o greșită îndrumare metodică ce domnește pe alocuri în aplicarea programelor.

Prin utilizarea unei metode greșite, profesorii de literatură în „complicitate“ cu programele analitice și cu unii autori neinspirati de versuri, riscă să gonească poezia din viața spirituală a unor elevi. **E chestie de memorie**, se scoală unul, autoînșelîndu-se. **Dimpotrivă!** E vorba de simțire. Poezia, în mod normal, nu se reține pentru că s-ar învăța intenționat „pe dinafară“, ca definițiile gramaticale, **ca anii din istorie.** Poezia se simte, se citește, și se recitește pentru plăcerea proprie, încorporîndu-se sufleteste, așa precum rămîne în minte, nu rareori fără intenție deliberată, o melodie frumoasă, intrucît ea place, corespunzînd unei stări sufletești a celui care o fredonează.

Nu putem fi de acord nici cu părerile unor pedagogi și nepedagogi, precum că poezia modernă — de autentică vibrație — este complicată și nu poate fi receptată de tinerii din pricina subtextului interior și a ritmului ei plin de tensiune. Atita vreme cit elevii de 16—18 ani primesc astăzi foarte complicate probleme de algebră superioară, biologie sau electronică, nu mai poate rezista obiectivă că poezia modernă, o poezie esențializată, de o valoare incontestabilă, ar rămîne neînțeleasă. Apropierii liceenilor de operele poetice contemporane trebuie să-i vină în întîmpinare atît editarea mult solicitatului „curs“ de inițiere în poezia modernă, cit și includerea în manualul de literatură pentru ultima clasă de liceu, a unui capitol special de introducere în poezia modernă și a unei antologii ilustrative.

VALERIU NEȘTIAN

VASILE FFY

PRO ȘI CONTRA

CINE PLĂTEȘTE IGNORANȚA?

In articolul: „Cine plătește repetența?“ („Tribuna școlii“, 30.IX. 1972), se propune ca elevii ce s-au dovedit nepregătiți la examenele de corigență să treacă în clasa superioară, „cu condiția ca într-un anumit termen obligatoriu (nu prea lung) să-și lichideze restanța“.

Propunerea ar fi justă numai dacă situația ar putea fi modelată în felul următor: elevul este bine pregătit la toate obiectele, dar, din anumite motive, nu s-a pregătit la unul singur. Nu folosește nici perioada de două luni și ceva, pînă la corigență, iar profesorul este exigent și nu-l promovează. Atunci, elevul, deodată, își dă seama „că în viață

trebuie să muncești cu seriozitate“ și, într-o lună, două — pe lingă că face față și sarcinilor care îi revin din frecventarea anului următor — recuperează tot ce nu a învățat timp de 11 luni, iar povestea se termină cu happy-end.

Acest model este însă născocit, el reflectă cel mult un caz extrem, excepțional. Realitatea oglindită în cataloage este cu totul alta. Elevii corigenți au de obicei note limită la majoritatea obiectelor. Mulți dintre ei, în cursul anului, sint amenințați la cite 3—4 materii, dar în ultimele săptămîni sint „ajutați“ de unii profesori: elevi care au avut numai note de 4 și 5, acum primesc 8 și 9, „ca să le iasă media“ și „să scape cu corigență“. Sub influența variatelor forme de presiune exercitate de părinți, diriginți, directori, profesorii sint inclinați să treacă mulți elevi care nu merită să promoveze. Numai în cazuri extreme, se hotărăsc să lase vreun elev corigent, acceptînd neplăcerile privirilor piezișe, criticilor în cabinetul directorului și în consiliile pedagogice, făcîndu-se „vinovați“ de stricarea statisticii...

La corigență, majoritatea elevilor se prezintă cu totul nepregătiți, știînd că și așa vor trece. Într-adevăr, deși la scris obțin note de 3 și 4, la oral li se dă 6 sau 7, după nevoie. Numai în puține cazuri, profesorul se hotărăște să lase elevul repetent, asumîndu-și răspunderea și, în locul celor 3—4 colegi care s-au dovedit maleabili, acceptînd și falsa aparență de a fi răpit bietului elev un an din viață pentru un singur obiect de studiu.

Să considerăm acum un caz special, cel mai apropiat de modelul idealizat (discutat): un elev este bun la toate materiile, dar se încapăținează și nu învață la un obiect. Tot din încapăținare nu se pregătește nici pentru corigență. Care este garanția că, fiind promovat condiționat, îi trece încapăținarea și se va pregăti pentru cel de al treilea termen? Mi se pare absurdă situația ca un elev care s-a dovedit nepregătit, de exemplu la matematici, din materia unei clase, să se pregătească și să răspundă din materia clasei următoare, eventual la același profesor. S-ar crea scene penibile! Și ce se întîmplă dacă nu reușește nici la reexaminare? După ce a fost înscris în clasa superioară și a studiat lecțiile respective, la mijlocul lunii noiembrie să treacă în clasa anterioară, unde timp de două luni nu a învățat nimic și nu are nici o notă? Nu ar fi acesta un șoc mai tare decît repetenția? Sau încă o formă de a pune profesorul în fața unui fapt împlinit și de a-l obliga să treacă elevul?

De fapt, dacă nu vrem să ne ascundem după degete, trebuie să recunoaștem că nu procentul repetenților este îngrijorător, ci numărul acelor care obțin certificate școlare fără fondul de aur al cunoștințelor. De această stare de lucruri sintem vinovați și noi, profesorii, care în loc să fim exigenți și principiali, am fost „buni“, ne-am lăsat „convinși“ sau pur și simplu am mers pe linia minimei rezistențe. Ignoranța lor și „bunăvoința“ noastră o plătim cu toții, toată societatea.

Răspundere permanentă

Se întâmplă să înțelegem semnificația realistă a unor cuvinte cu mult mai târziu decât învățăm să le includem în colocviile noastre cotidiene. Deși fac parte din vocabularul uzual, ajungem doar după îndelungi perioade de întrebări reflexive să ne dăm seama că aceste noțiuni ne sînt contemporane. Mă gîndesc la toate însușirile comunistului pe care le trece în revistă, succint, riguros și responsabil „Proiectul de norme al vieții și muncii comunistilor, ale eticii și echității socialiste”. Cele mai multe dintre ele sînt calități omenești cu valoare pereză pe care le cultivăm de la vîrsta preșcolară. Mă opresc la articolul care subliniază că: „O trăsătură de bază a profilului moral al membrilor de partid, al tinerilor comunisti trebuie să fie înalta conștiință profesională, responsabilitatea pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor încredințate, intoleranța față de chiul, superficialitate, sau indisciplină în muncă”.

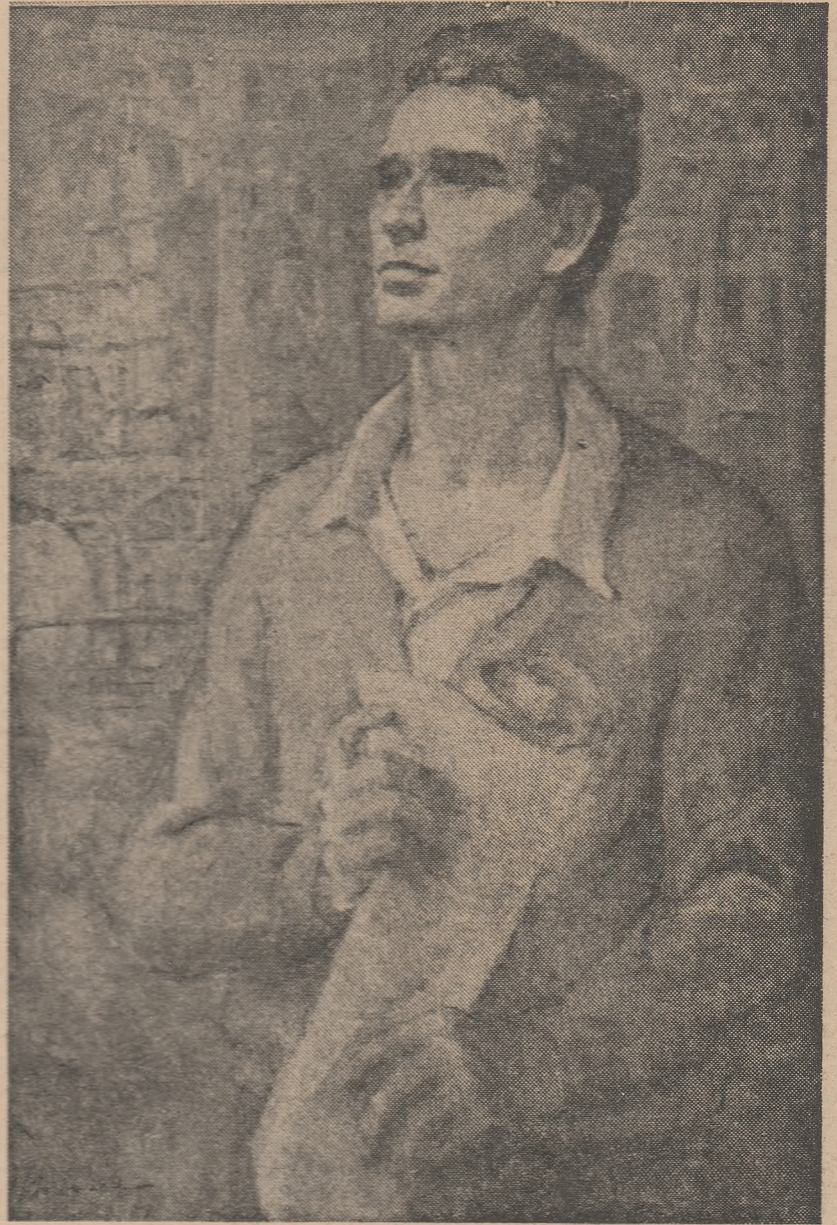
Deci, înalta conștiință profesională: adică o continuă confruntare între ceea ce devenim odată cu investitura socială a profesiei pe care ne-am ales-o, și ceea ce înseamnă ca energie creatoare pentru a ne putea acoperi în întregime valoarea de întrebare; un deosebit simț al răspunderii permanente — ca homo faber — față de noi înșine și față de societate, o perpetuă dorință de cunoaștere bazată pe încrederea în capacitățile reale și în posibilitățile de a ne dezvolta dependent de imperatiile activității pe care o desfășurăm. Și, deși simplu de explicat, conștiința profesională presupune încă un lucru, mai dificil de dobîndit: conștientizarea necesității de a fi util prin muncă. Nu muncă la întimplare, nu

muncă doar pentru remunerație, nu muncă impusă. Educația pe care o facem tinerelor generații trebuie să convingă că integrarea în societate, corespondența cu rigorile procesului de construcție a socialismului, cere oameni pe măsura acestei noi structuri sociale. Noul nu echivalează perfecțiunea, dar „trebuie să fie întîmpinat cu nou”.

Și mai ales să nu uităm că nu putem cere conștiință profesională, că nu o putem forma dacă noi înșine nu cunoaștem adevărul conținut al acestei sintagme, dacă încercăm să-i descoperim sensul doar cu ajutorul explicațiilor sirguincios căutate în dicționare sau manuale de etică.

Azi, conștiința profesională presupune, neîndoios, existența unei înalte conștiințe socialiste care nu mai este amenințată de drama incompatibilității cu societatea; ea se integrează complexului de calități ale omului modern care știe să răspundă prompt și competent apelului social; presupune o pregătire științific organizată, care nu admite echivocul, o informare temeinică și perfecționarea continuă care resping rutina. Cum se cîștigă toate acestea? Pedagogii o știu, părinții — cei ce au învățat să trăiască cinstit — o simt. În primul rînd, îndrăgind munca. Mai mult ca oricînd constatăm că oricare dintre virtuțile noastre sînt astăzi indisolubil legate de satisfacțiile pe care ni le oferă activitatea, profesia, locul de muncă. Astăzi, mai mult ca oricînd, conviețuim, intrăm în fiecare moment în competiție cu noi înșine, cu semenii noștri, cu timpul. Aceasta înseamnă mereu prezent, mereu mai mult, din ce în ce mai bine. Înseamnă, de fapt, conștiință de comunist.

V. BĂDICEANU

JEAN NIȚESCU

Un tînr dintre cei care construiesc

Modelul opțiunii și orientarea profesională

Existența, calitatea și complexitatea modelului constituie unul dintre factorii care influențează în mod hotărîtor succesul sau insuccesul acțiunii de orientare profesională. Iată de ce am ales drept temă a anchetei de față problema modelului opțiunii și orientării profesionale.

★

Am început investigațiile noastre la Liceul nr. 3 din Baia Mare, unul dintre cele mai tinere și mai moderne licee maramureșene care beneficiază de serviciile unui cabinet și ale unui consilier de orientare școlară și profesională. Primul interlocutor, tocmai acest consilier, profesoara Gențiana Bălan.

— Cum iau contact elevii din școala dumneavoastră cu modelul profesiilor pentru care urmează să opteze?

— Am elaborat — ne-a spus prof. G. Bălan — un program de orientare școlară și profesională defalcat pe cei patru ani cît durează cursurile învățămîntului liceal. Conform acestui program, li se transmit elevilor în mod sistematic informațiile

necesare orientării lor școlare și profesionale. Astăzi, în anul I încercăm să formăm elevilor o viziune de ansamblu asupra principalelor domenii profesionale. În anul al II-lea și al III-lea, această viziune este lărgită prin precizări privind profilul diferitelor profesii existente în marile domenii ale vieții social-economice. În anul al IV-lea, opțiunile profesionale ale elevilor sînt, în cea mai mare parte, conturate și efortul nostru se îndreaptă către aprofundarea cunoașterii profesiilor alese de ei. În acest scop, organizăm întîlniri pe grupe de opțiuni cu diferiți specialiști, în școală sau la locul de muncă al acestora. De exemplu, în aceeași săptămîină, diferite grupe de elevi se întînesc cu reprezentanți ai școlii postliceale de biologie, cu ingineri și tehnicieni minieri, constructori etc.

— Ce dificultăți întîmpinați în prezentarea modelelor opțiunii profesionale?

— Mai multe. Una este aceea a timpului disponibil. Planul de învățămînt nu rezervă ore pentru activitatea consilierului de orientare școlară și profesională. Eu colaborez cu dirigînții care îmi rezervă cîteva ore în fiecare trimestru și care sînt și principalele mele ajutoare în această activitate. Acest răgaz de timp este totuși insuficient, iar colaborarea cu dirigînții are, oricum, un caracter facultativ. Activitatea în cabinetul de orientare școlară și profesională se face în pauze sau după ore. Nu există o reglementare oficială a acestei activități. În același timp, ne lipsesc monografiile profesionale. Cele pe care le avem ni le-am procurat singuri direct de la librărie (comanda făcută la C.L.D.C. în urmă cu cîteva luni nu a fost onorată nici astăzi) și cele apărute sînt potrivite mai ales pentru absolvenții școlii generale.

Cu mare greutate, am procurat îndrumarul școlilor postliceale. Dar am prea puține date privind specificul profesiilor pe care le pregătesc aceste forme de învățămînt, după cum am și mai puține privilegii la cele pe care le pregătește învățămîntul superior. Cu mari dificultăți și aproape în exclusivitate „prin relații” reușesc să pun elevii în contact cu diferite întreprinderi și instituții. Ni s-a întîmplat să așteptăm o oră întreagă la poarta unei fabrici — deși în prealabil ne fusese aprobată vizitarea ei. În cele din urmă am reușit să intrăm. Vizita a durat o jumătate de oră. Am fost însoțiti de un tînr care nici nu știa bine unde sînt diferitele secții și ateliere.

Înainte de a încheia această convorbire și vizită la Liceul nr. 3 din Baia Mare, un cuvînt despre cabinetul de orientare școlară și profesională. O sală cu mobilier modern, cu imense planșe în relief reprezentînd diverse organizații profesionale. Un fisier cuprinzînd dosarele fiecărei clase și ale fiecărui elev, urmărit atent de-a lungul celor patru ani de studiu, fișe, teste, chestionare.

★

Continuăm investigațiile pe aceeași temă cu o discuție la Inspectoratul școlar al județului Satu Mare. La discuție participă prof. Gheorghe Trandafir, inspector cu problemele învățămîntului profesional, prof. Constantin Drăgănescu, inspector cu problemele orientării școlare și profesionale, prof. Lupșa Remus, inspector cu problemele orientării școlare și profesionale la Direcția muncii a Consiliului popular județean, și prof. Gheorghe Bogdan, consilier de orientare școlară și profesională la Liceul „Mihai Eminescu” din Satu Mare.

Spicium cîteva din declarațiile acestora:

Gh. Trandafir: În momentul de

față lucrăm, în colaborare cu comisia de prognoză și Direcția muncii, la un studiu care să ne permită să corelăm formele de calificare și orientare profesională cu nevoile de forță de muncă ale județului.

C. Drăgănescu: Practica tehnico-productivă reprezintă una din căile cele mai eficiente pentru a oferi elevilor modele de opțiune profesională. Întreprinderea „Tricotex” din orașul nostru a trecut nu de mult la trei schimburi. Cel de al treilea schimb a fost constituit în întregime din absolvenți de liceu. Aceasta se explică prin aceea că în marea majoritate, au făcut practică la această întreprindere sau au efectuat în atelierele școlii lucrări comandate de întreprindere.

Gh. Bogdan: pentru a-i pune pe elevi în contact cu modelul necesar opțiunii lor profesionale, apelăm la serviciile Direcției muncii care ne facilitează vizitele în întreprinderi și ne trimite în școală reprezentanți ai diferitelor profesii.

L. Remus: Există o colaborare permanentă între Direcția muncii și școlile din județul Satu Mare. Conducerea de școli, consilierii lor ne consultă și ne cer sprijinul, iar noi le trimitem specialiști și le facilităm contactele cu diferite întreprinderi și instituții. Din păcate, nu avem nici noi, întotdeauna, materialele necesare. Ministerul Muncii ne-a trimis monografiile profesionale pentru furnaliști și chimiști, adică pentru profesii foarte rare în județul nostru.

★

Deși pe baza sondajului în cele două județe am constatat preocuparea de a acorda modelului opțiunii profesionale locul cuvenit, am desprins în același timp observația generală că acesta se reclamă încă mai bine încadrat într-o activitate sistematică, științifică și permanentă.

B. OCTAVIAN

ORIZONT PROFESIONAL

Mai practic, mai aplicativ și mai productiv, învățământul nostru de toate gradele valorifică în sfera științei și tehnicii potențialul creator al tinerei generații, contribuind la creșterea avuției naționale, care rezidă în bunuri materiale și, mai ales, în oameni, în factura lor calitativă.

Asigurarea pregătirii tineretului școlar cu un larg orizont profesional și cu deprinderi practice necesare unei rapide integrări în producție se concretizează într-un ansamblu de măsuri inițiate de Ministerul Educației și Învățământului, care vor trebui actualizate în lumina cuvântării tovarășului Nicolae Ceaușescu la deschiderea anului universitar. Legarea tot mai strânsă a învățământului de producție este un proces cu finalitate clară, al cărui punct terminus se numește integrare. „Realizarea acestei integrări presupune schimbarea generală a concepției în învățământ...”, sublinia secretarul general al partidului, în cuvântarea amintită. În accepțiunea dată de acest document, integrarea învățământului în producție este un proces complex și de durată, cu implicații profunde în însuși conținutul învățământului. Integrare înseamnă nu numai activitate practică efectuată de elevi în ateliere, cu rezultate materiale, o mai bună legătură cu uzinele, șantierele și ogoarele; integrare înseamnă asimilarea organică a practicii — ca disciplină de învățământ în procesul de pregătire multilaterală și armonioasă a elevilor.

Crearea unor forme de învățământ superior sau postliceal pentru pregătirea cadrelor care conduc activități tehnico-productive (spre exemplu: înființarea în cadrul institutului pedagogic de 3 ani a secțiilor de chimie și fizică — cunoștințe tehnico-productive, biologie, agricultură ș. a.); constituirea de secții profilate pe specialitatea învățătoare-maistră în liceele pedagogice și în cadrul învățământului pedagogic postliceal de doi ani; elaborarea unor programe-cadru, a proiectelor tip de ateliere-școală, a normativelor de dotare, sint câteva din măsurile întreprinse de Ministerul Educației și Învățământului pe calea legării școlii de producție.

Integrarea efectivă a pregătirii tehnico-productive în procesul de formare multilaterală a tineretului impune accentuarea caracterului practic-aplicativ al tuturor disciplinelor de învățământ. Cât privește activitatea tehnico-productivă, aceasta trebuie concepută și organizată pe baza principiilor pedagogice, având programe școlare, obiective și metode adecvate.

Corelat organic cu amplul proces de dezvoltare și înnoire prin care trece societatea noastră, învățământul românesc cunoaște astăzi schimbări structurale care îl fac apt să răspundă înaltelor comenzi pe care făurirea civilizației socialiste a țării i le adresează. „Învățământul trebuie să asigure o asemenea pre-

gătire încît, după absolvirea liceului, tînărul să se poată încadra ca muncitor calificat în ramura pentru care s-a pregătit”, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu. În acest mod, instituția școlară intervine decisiv în formarea tineretului pentru munca social-utilă, își împletește țelurile și rațiunea cu rațiunile și obiectivele societății întregi. Urmind această nouă orientare, pînă în prezent, s-au obținut o serie de succese ce constituie un început promițător în direcția statuării unui nou concept despre școală, înțelegându-se ca o îmbinare armonioasă între „cultură și gestiune”, cu o finalitate socială, servind producția de bunuri materiale, astfel încît să devină un factor tot mai eficient al progresului general al țării.

Din ansamblul dinamic al procesului de integrare desprindem câteva date semnificative pentru această primă etapă.

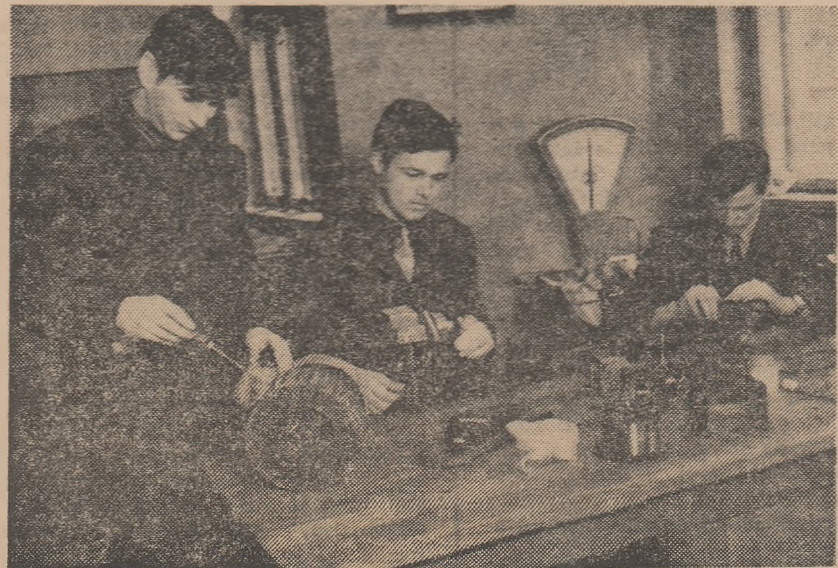
Există actualmente 12 200 ateliere școlare în care se desfășoară practica productivă a elevilor. S-a încheiat acțiunea de patronare a școlilor de către întreprinderi industriale și unități agricole. La școlile profesionale și liceele de specialitate vor funcționa peste 1 500 ateliere școlare în acest an. Pregătirea practică la clasele a IX-a și a X-a ale școlii generale a fost extinsă de la 1 la 2 zile pe săptămână. La școlile profesionale cu absolvire a 10 clase, instruirea practică reprezintă 72% din totalul orelor de pregătire, iar la liceele de specialitate, ce au sporit de la 303, existente în 1971/1972, la 362, în prezent, practica ocupă pînă la 41% din planul de învățământ.

Un important pas în legarea școlii de producție îl constituie diferitele forme de cooperare cu întreprinderile. Acțiunea de patronare a însemnat o dotare mai bună a atelierelor-școală, întreprinderile transferînd aparatura necesară însușirii de către elevi a unor meserii. În multe școli, în aceste ateliere se efectuează, pe bază de contract, unele piese mai simple, necesare întreprinderii patronatoare.

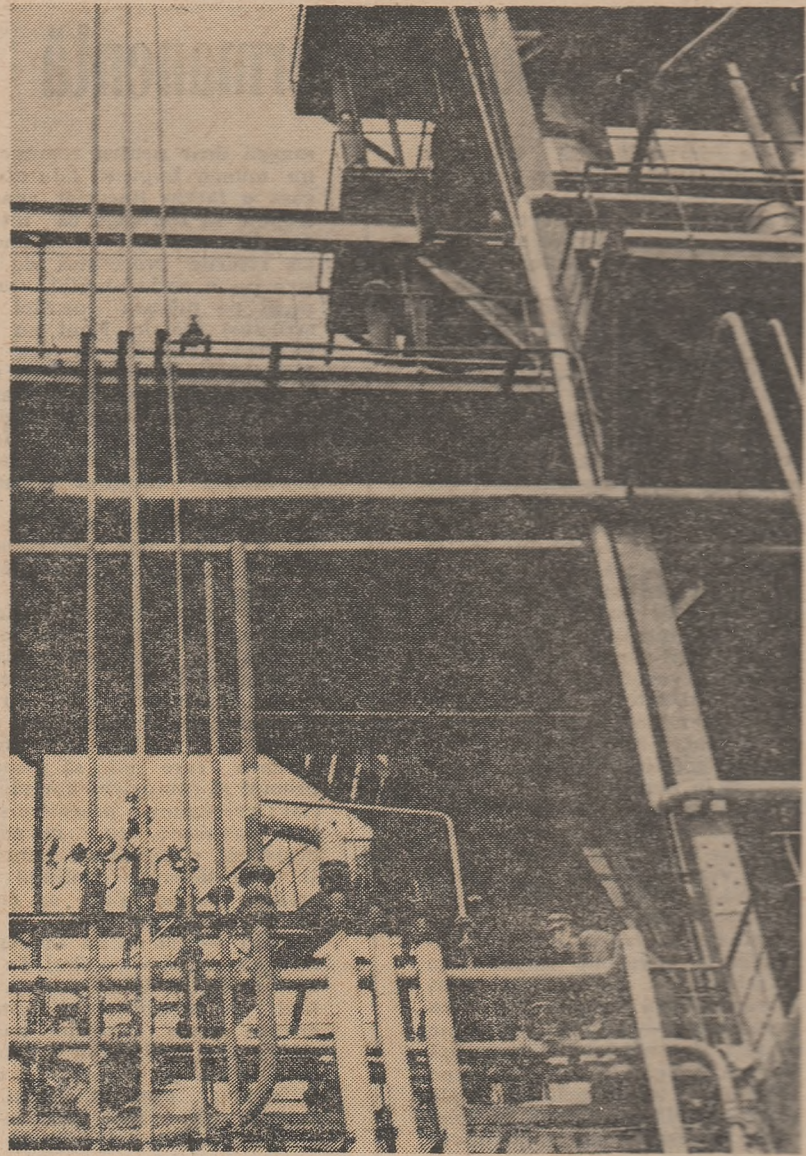
În prezent, există inițiative din ce în ce mai numeroase, care depășesc acest cadru al cooperării, apropiind școala tot mai mult de sfera producției. Se realizează astfel dezideratul după care în procesul de învățământ „elevii trebuie să învețe muncind, iar dascălii să muncească învățînd”.

Cooperarea dintre școală și unitățile economiei socialiste îmbracă o multitudine de forme, a căror simplă enumerare ar necesita pagini întregi. Uzinele din marile centre industriale, precum Brașovul, Hunedoara, Timișoara, Galați au devenit locul obișnuit unde elevii își întregesc cunoștințele, dobîndesc deprinderi practice, locul unde își orientează opțiunile și își însușesc secretul viitoarei lor profesii.

**POMPILIU VILCU
MIRCEA IFRIM**

La practică în secția de electrotehnică

Omul, un gigant în lumea giganților

Foto: V. Bogdan

CHIMIA și aplicațiile practice

Prin predarea chimiei, profesorul de specialitate contribuie la: dezvoltarea gândirii logice prin asigurarea unui învățământ formativ; consolidarea concepției materialist-dialectice despre lume prin cunoașterea și aprofundarea legilor naturii studiate prin intermediul chimiei; întărirea sentimentului patriotic prin dezvăluirea impresionantelor realizări din țara noastră în acest sector; formarea deprinderilor practice necesare aprofundării nemijlocite a fenomenelor studiate, a stimulării unor elemente de cercetare, deprinderea în general de a monta și mînuși aparatura de laborator.

Asupra unor aspecte m-aș opri în special, deoarece contribuie nemijlocit la ușurarea integrării elevilor în munca productivă.

În primul rînd, sublinierea realizărilor regimului nostru în domeniul chimiei, materializate în combinatele noi, în platformele chimice actuale și cele proiectate în perspectiva apropiată, resursele noastre în domeniul materiilor prime prelucrate de industria petrochimică, clorosodică, de sinteză din alte domenii etc. atrag atenția elevilor asupra perspectivelor acestui sector, implicit asupra perspectivei deosebite pe care le are chimia ca aplicabilitate practică în contextul celorlalte științe. Înțelegerea utilității practice a cunoștințelor de chimie nu poate să nu stimuleze studiul ei susținut.

În al doilea rînd, însușirea unor deprinderi practice prin intermediul experiențelor de laborator, cercuri de chimie, corelate cu vizite în laboratoare uzinale și întreprinderi cu profil chimic, întăresc convingerea elevilor că cele studiate în cadrul orelor de chimie au aplicabilitate imediată în practică, în producție.

În acest scop, sublinierea importanței practice a problemelor studiate, a condițiilor concrete de desfășurare a proceselor tehnologice din industria chimică, a condițiilor de influențare a vitezelor de reacție (optimizarea proceselor) prin catalizatori, condiții de temperatură și presiune optimă; prezentarea aparaturii industriale prin intermediul

planșelor, fotografiilor, filmelor documentare și didactice, reconstrucția acestor aspecte în activitatea productivă din întreprinderi convîng elevii că cele studiate de ei le pot fi de folos imediat, în cazul în care se vor încadra în producție. Se dă încredere în capacitățile lor de a se realiza, într-o activitate comunitară și responsabilă.

În al treilea rînd — după cum se știe — indicațiile Conferinței Naționale a partidului din acest an impun adîncirea laturii practice a predării chimiei. Unele aspecte sînt realizabile imediat ca, de exemplu, executarea unor lucrări practice privind montajul de aparatură simplă, îmbinări de tuburi de sticlă, cauciuc, perforări și adaptări de dopuri, suflarea-prelucrarea sticlei, desenări și descifrări de scheme tehnologice. La fel de importantă este obișnuirea elevilor cu folosirea operativă a tabelelor cu constante, rezolvări de probleme cu conținut apropiat de problemele producției.

Treptat, va trebui să se utilizeze laboratoarele cu scheme ale proceselor tehnologice din principalele ramuri ale industriei chimice, peste cu unele aparate de analiză și control folosite în laboratoarele uzinale (de care uzinele se pot lipsi, fiind depășite de tehnica actuală, dar totuși utilizabile care pentru uz didactic au o mare valoare practică intuitivă).

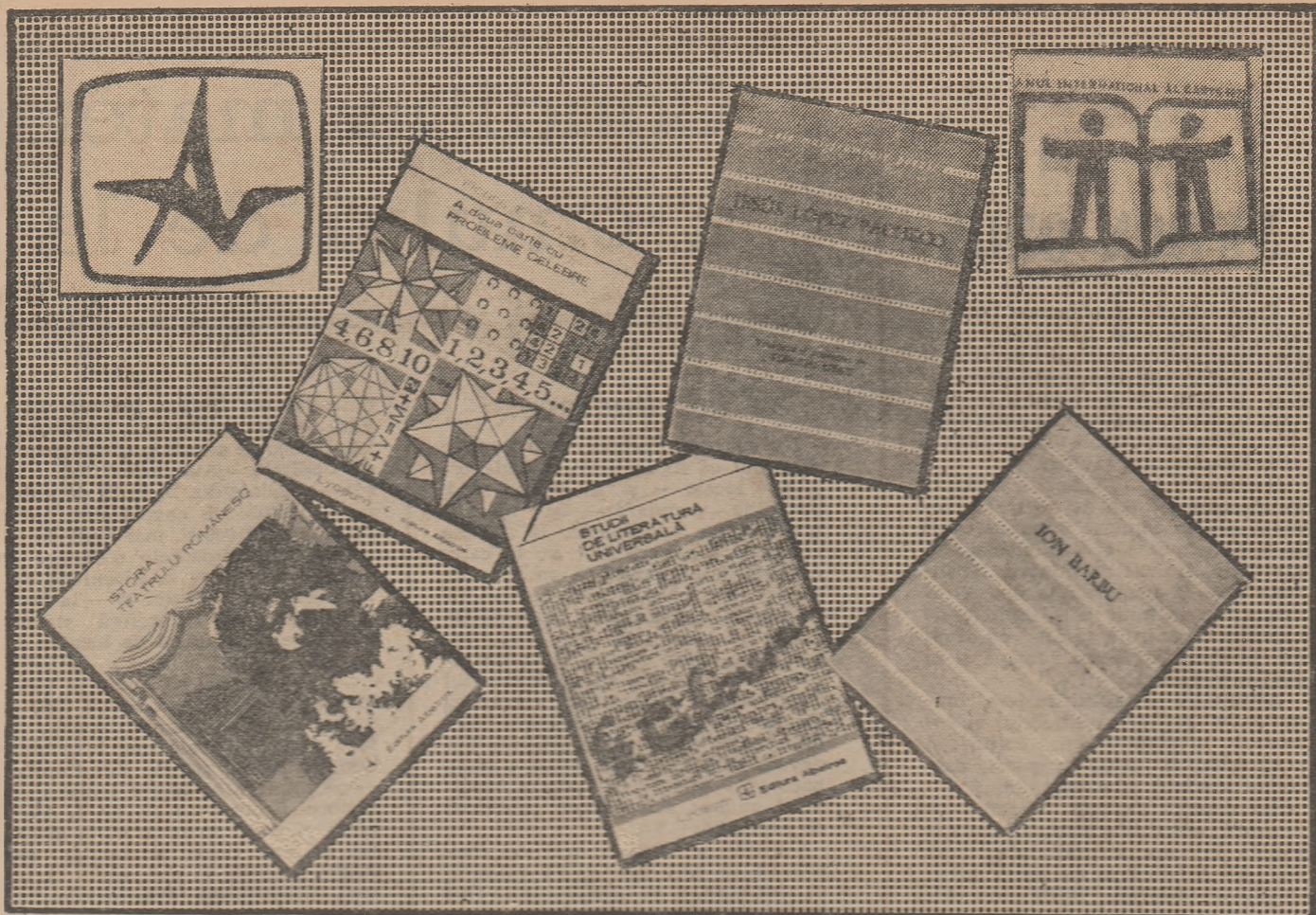
Educarea elevilor prin muncă și pentru muncă nu înseamnă numai însușirea unor deprinderi practice oarecare (ca timpoplăria sau lăcătușăria) care să le demonstreze că munca fizică nu este ceva de nelăsat sau degradantă (în fond nici nu este vorba întotdeauna despre munca fizică propriu-zisă). Se pune problema înarmării elevilor cu acele cunoștințe care să le dea siguranța stăpînirii procesului din producție, ca să nu se simtă stăgîneri cînd vor lucra în mijlocul celor cu experiență.

Iată, deci, că înarmarea elevilor cu solide cunoștințe teoretice și practice le poate oferi satisfacții majore și imediate în momentul încadrării lor în procesul productiv.

OSCAR ROȘEANU

Editura „ALBATROS“

și cititorii săi din școală

Cărți pentru și despre tineret

Editura „Albatros” este profilată în tipărirea de cărți pentru tineret, făcând însă precizarea că termenul include și vârsta biologică și cea spirituală. Intenționăm o producție editorială de substanță care să răspundă cât mai mult exigențelor cititorilor și pentru aceasta facem diferențieri tematice și calitative în cele trei mari secțiuni: beletristică, literatură de informare științifică și valorificarea clasice.

O bună priză la cititorii noștri, îndeosebi la școlari, o are colecția **Lyceum**, în care sînt publicate operele clasice însoțite de un aparat critic: prefață, note, bio-bibliografie. Incepînd din acest an scoatem seria **Lyceum — texte comentate**, în care textele clasice sînt analizate de critici competenți. Vor apărea „Pasteluri” de V. Alecsandri, comentate de Paul Cornea, „Baltagul” de M. Sadoveanu, comentat de George Gană, „Scrisori”, de M. Eminescu, comentarii de D. Murărașu ș.a.

O altă serie din colecția **Lyceum** „Sinteze” va cuprinde mari momente din evoluția literaturii și culturii. Aici vor apărea „Literatura renașterii”, — trei volume de Cornelia Comorovschi, „Satira în literatura română”, antologie de Virgiliu Ene. În colecția **„Monografii literare”**, colecție mult solicitată de elevii din liceu, vor apărea lucrările „Titu Maiorescu” de G. Ivașcu, „Ion Pillat” de Ovidiu Papadima, „Ioan Slavici” de I. D. Bălan.

O inițiativă deosebită a constituit-o editarea dicționarelor „Albatros”, din care au apărut pînă acum: „Dicționar de literatură română contemporană” de Marian Popa și „Dicționar de sinonime” de Gh. Bulgăr. Vom continua cu: dicționarul bunei-cuviințe, un dicționar de maxime și aforisme, dicționar de chimie, dicționar de literatură universală (alcătuit de un colectiv condus de prof. univ. Romul Munteanu), dicționar istoric românesc sub îndrumarea profesorului C. Giurescu.

În seria „Atitudini”, consacrată, unor probleme de etică, au apărut pînă acum: „Scrisori din imediata apropiere de Mihnea Gheorghiu, Efemeride de Paul Anghel, Ethos și cultură de Ion Dodu Bălan. De o reală valoare educativă este colecția „Colocviile adolescenței”, „Despre pasiuni” de N. Balotă, „Scrisoare către fetele tinere” de Lucia Demetrius, „Brățara lui Prome-

teu” de Victoria Ana Tăușan, „Eseu despre personalitate” de C. Crisan, sînt doar cîteva titluri de succes.

În ajutorul bibliografiei tematice, la modul nostru specific, am venit cu colecțiile: „Cristal” și „Micul ghid Albatros”. Aici apar cărți de popularizare a științei, în scopul realizării unor instrumente sigure, la îndemina tineretului studios. „Fizica distractivă”, „Construcții calculatoare electronice”, „Numere favorite”, „Botanica distractivă”. Sînt cărți de o certă valoare instructivă; iar „Inițiere în poetică”, și „Știți să redactați o scrisoare în limba franceză?”, au un pronunțat caracter practic.

Cărțile apărute în seria „Memoria pămîntului românesc” urmăresc formarea sentimentelor patriotice la tînăra generație prin prezentarea unor figuri ilustre și a unor evenimente revoluționare.

Desigur că un volum apreciabil în activitatea noastră îl ocupă beletristica. Publicăm autori tineri și scrieri pentru tineret. În fiecare an edităm patru debutanți, săvîrșind o selecție riguroasă pentru a impune valori autentice. (Anul acesta un debut de excepție: Vasile Poenaru). De un constant succes se bucură colecția „Cele mai frumoase poezii”, colecție binecunoscută iubitorilor de literatură. Nu am renunțat nici la colecția „Aventura”, dar și aici am impus exigențe deosebite, pentru a publica lucrări de calitate, romane și nuvele în care să primeze inteligența și noblețea acțiunii, nu violența gratuită și forța brutală.

În pas cu epoca este colecția „Fantastic club”, în care apar lucrări de anticipație științifică, lucrări pe gustul tinerilor amatori de călătorii în viitorul omenirii. Publicăm opere și în limba naționalităților conlocuitoare, maghiară și germană, Astfel au apărut ediții bilingve: Eminescu, Blaga, Bacovia și un serial „Cele mai frumoase poezii”.

În încheiere, aș semnala o ediție „Miorița” tipărită în română, engleză, franceză, germană, rusă, spaniolă, cu un cuvînt introductiv de Zoe Dumitrescu-Bușulenga. Este o ediție pentru bibliofili realizată artistic de Emil Chendea.

Sperăm ca planul editorial pe 1973 să corespundă pe de-a-treul exigențelor formative și instructive și nevoilor de literatură ale tineretului nostru.

PETRE GHELMEZ

Pentru o mai strînsă colaborare între edituri și profesori

Ne-am adresat profesoarei Maria Octavian Pavnotescu (Liceul Bălcescu) pentru a discuta unele aspecte în legătură cu programul de activitate al editurii, pentru a ne da seama mai exact care este drumul cărții către elevi.

— **Cunoașteți activitatea editurii „Albatros”?**

— Desigur. Este o editură cu un profil specific pentru tineret. Cărțile tipărite în colecțiile „Lyceum” și „Cele mai frumoase poezii” se găsesc în număr mare în bibliotecile personale ale elevilor.

— **Elevii reușesc, deci, să-și procure cărțile indicate în bibliografie?**

— Mai puțin cărțile de poezie. Pentru că versurile se găsesc greu, mai ales cele ale poezilor consacrați, aș propune să se editeze antologii pe care să le putem folosi la clasă. Ar fi bine, însă, ca atunci cînd editurile elaborează antologii tematice, să fie întrebăți și profesorii de liceu nu numai profesorii universitari. Deoarece e necesar, cred, să se aplice, pe lîngă criteriul estetic și criteriul pedagogic. În procesul de învățămînt, orele de la clasele a XI-a și a XII-a au devenit, în realitate, adevărate seminarii în care profesorul dirijează discuții literare. Dacă nu există materiale (texte și comentarii), sau dacă acestea se obțin foarte greu, sîntem obligați să ținem lecții expositive. Ar fi necesar ca fiecare cabinet să fie dotat cu cărți de poezie, proză, critică.

— **Sînt solicitate studiile critice?**

— În mod deosebit. Volumele de critică „dispar” imediat. O selecție de cele mai bune cronici referitoare la literatura contemporană, distribuite pe autori, ar fi de o reală utilitate.

— **Ar fi interesant să cunoaștem și părerea elevilor dumneavoastră despre felul în care își procură cartea de literatură și despre necesitățile de editare.**

— Am făcut o astfel de anchetă în școală. Majoritatea elevilor au apreciat favorabil activitatea editurilor **Minerva și Albatros**.

Din discuțiile avute cu elevii anului IV-E (Liceul „Bălcescu”), pe marginea a două întrebări, am obținut următoarele răspunsuri:

— **În ce măsură cărțile publicate**

de editura „Albatros” vă folosesc în activitatea școlară?

— La această întrebare, răspunsul afirmativ îl dau cărțile destinate nouă din colecția „Lyceum”, dar și: „Cele mai frumoase poezii”, „Dicționarele Albatros”, „Cristal”, „Colocviile tinereții”, „Aventura”.

— **Ce cărți de literatură (poezie și proză), estetică, cultură generală sau filozofie prevăzute în bibliografia școlară vă lipsesc în momentul de față?**

— În general, literatura eseistică. Considerăm studiile eseistice ca fiind cea mai potrivită metodă de introducere în diverse domenii, (artă, literatură, filozofie, sociologie etc.). Apoi simțim lipsa studiilor comparate (ar putea fi reeditate cele ale lui Odobescu sau Hasdeu, dar ponderea ar trebui să cadă, firește, asupra celor mai bune și mai noi lucrări în domeniu).

În ceea ce privește beletristica, lipsesc operele scriitorilor interbelici și dramaturgia perioadei moderne (de la G. Ciprian la M. Sorescu). Ar fi necesară reeditarea unor scriitori ca: V. Alecsandri și Macedonski; romanele „țîrgurilor de provincie” ale lui Sadoveanu și Anton Holban, unele opere critice aparținînd lui P. Constantinescu sau M. Dragomirescu.

Propunem editarea unor culegeri de studii din operele lui Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu, Mihnea Gheorghiu, Matei Călinescu, sau reeditări: D. Micu, Basarab Nicolescu. Sînt necesare studii introductive competente în diverse domenii: **Logica matematică și artistică, Matematica modernă, Poetica matematică, Introducere în lumea fizicii**. Ar fi necesare, de asemenea, unele culegeri tematice ca: „Existențialismul liric” sau „Poezi avangardiști”, care să poată oferi o privire de ansamblu asupra unor fenomene literare.

Din literatura universală s-ar simți nevoia unor lucrări teoretice asupra unor curente (romantismul, parnasianismul ș.a.) sau școli (de exemplu: Școala de la Weimar) care trebuie studiate în amănunțime și la „sursă”.

EMIL CILANU

SIMION OROS

Preocupat de problemele și nevoile de totdeauna ale școlii, de cerințele fundamentale ale educației și instrucției, cultivând sentimentul adevărat al dragostei de carte și învățatură în rindul generațiilor tinere, Simion Oros rămâne un dascăl neuitat al învățămîntului sălăjan.

S-a născut la 21 ianuarie 1885, la vatra strămoșească de pe Ulița românească în Șimleul Silvaniei, oraș în care urmează școala primară și gimnaziul franciscan minorit. Se înscrie apoi la preparandia din Oradea, luind, în iunie 1904, diploma de capacitate pentru învățător, cu drept de predare în limba română și în limba maghiară.

Activitatea sa multiplă, de-a lungul celor aproape șase decenii în domeniul învățămîntului, culturii și publicisticii îl așază în galeria dascălilor vrednici ai Ardealului.

S-a dovedit un bun organizator în lupta pentru libertate națională și socială din cuprinsul Sălajului, după cum a contribuit la animarea vieții spirituale sălăjene, înființând primele coruri școlare, alături de acțiunile întreprinse pentru culegerea folclorului.

O deosebită activitate depune ca membru activ al Despărțămîntului Arestii sălăjene, ca președinte al Reuniunii învățătorilor sălăjeni și al Asociației învățătorilor din Sălaj. Fine numeroase conferințe, îndrumări directe manifestările cu caracter social și cultural.

Într-un Memoriu, din 10 iunie 1913, redactat în numele învățătorilor sălăjeni, S. Oros se adresa stăpînirii de atunci cu aceste cuvinte: „dorința noastră sufletească este ca și noi, învățătorii, care funcționăm la școlile naționale (confesionale) să putem desfășura în școlile noastre o activitate culturală neconturbată, cu căldură și cu simț, nu însă în contradicție cu tradițiile moștenite. Limba strămoșească ne este viața și în această limbă vrem să ne ajungem sublimul nostru scop”. Cu un an înainte, în 1912, prin multe sacrificii, scoate la Șimleu un organ de presă intitulat „Gazeta învățătorilor”, care se adresa tuturor învățătorilor români din Ardeal. A fost cel dintâi ziar didactic român, din această parte de țară, încercînd, printr-o chemare către dascălimea de pe întreg cuprinsul țării, „să ne lege și pe noi de trecut și viitor”. S. Oros a publicat schițe în semnări de dascăl la „Foaia Scolastică”, (1899), din Blaj la „Gazeta de Duminecă” (1904), din Șimleu, la revista „Școala noastră” (1924), din Zaláu, și în alte publicații ale vremii. Cele peste 190 de titluri, care înmănunchiază studii, polemici, dări de seamă, biografii etc. sînt legate de interesele dascălîmii de pretutindeni.

Din lucrările sale mai importante amintim: *Memorial Jubiliar* (1912), *Gramatica limbii române pentru minoritari*, (1919), *Așa a fost să fie* (1921), *Almanahul dascălilor noștri*, (1919—1936), *Anuarul școalelor primare din jud. Sălaj* (1921—1922).

Pentru meritele sale didactice și culturale, pentru îndelungata sa activitate pe linie de învățămînt, S. Oros a fost distins în acești ani cu titlul de învățător emerit.

S-a stins din viață la 5 mai 1972, în orașul de sub poalele Măgurii, Șimleul Silvaniei în al 88-lea an al vieții. A rămas pilduitoare dăruirea sa pentru școală, abnegația deosebită pentru tot ce era legat de învățămînt și cultură. Preocupările sale în direcția de mai sus au depășit interesul pur local, înscriindu-se ca o contribuție de seamă la răspîndirea ideilor înaintate despre învățămînt, pe care le-a concretizat, cu o mare pasiune, în propria sa activitate.

V. VETIȘANU

Condiția materială a omului de la catedră

Solicitudine...

Nu spunem, desigur, vreo noutate afirmînd că în localitățile unde organele locale — și, în primul rînd, consiliile populare — își apleacă urechea, cu solitudinea, la nevoile cotidiene ale oamenilor de la catedră oferindu-le condiții optime de trai și de locuit, și procesul de învățămînt se desfășoară cu rezultate dintre cele mai strălucite. Aici fluctuația de cadre este minimă sau aproape inexistentă, aici randamentul dascălilor — reflectat în pregătirea elevilor — atinge cote maxime, tocmai pentru că acești oameni nu sînt nevoiți să-și consume zilnic o bună parte din energie în vederea rezolvării cutărei sau cutărei probleme de existență.

Oamenii se leagă de acel loc, constatînd că sînt primiți cu căldură, că sînt stimați, că strădaniile le sînt apreciate cum se cuvine, și chiar dacă au venit dintr-un colț îndepărtat de țară, nu-și mai părăsesc cu una cu două locul de muncă pe care oră de oră îl „sfințesc”.

În localitatea Moreni (Dimbovița), bunăoară, am aflat că în toamna aceasta tuturor tinerilor profesori care au pășit pentru prima oară în învățămînt le-au fost oferite apartamente în blocuri. Să fii un proaspăt absolvent de facultate și să nu fii nevoit să te „descurci” singur cu locuința, plătiind pentru ea o chirie exorbitantă, iată un lucru înțeles al organelor locale care oferă tinărului un plus de entuziasm și de certitudine.

În comuna Lupani (Harghita), Consiliul popular a luat inițiativa de a repartiza celor cîțiva dascăli de aici terenuri din vatra satului, pe care oamenii, cu ajutorul creditelor primite de la stat și cu munca voluntară a localnicilor, și-au construit case confortabile. Iată o altă măsură înțeleaptă, după părerea noastră. Dar, oare, darea în folosință a unor mici loturi agricole pentru grădinarit, în mediul rural — desigur, acolo unde există asemenea posibilități — pe care cadrele didactice, prin munca proprie din timpul liber, să-și poată cultiva unele legume și zarzavaturi, să fie o problemă prea greu de soluționat? Credem că nu. Ea ar scuti de multe griji pe dascălii satelor și, mai ales, de multe drumuri pînă la punctele cele mai apropiate de aprovizionare.

În rîndurile de mai jos ne vom referi la situația concretă a cadrelor

didactice din Buftea, județul Ilfov. Fără să fie o suburbie a Bucureștiului, Buftea se află la o distanță mică de Capitală. Autobuze I.T.A. fac curse regulate din 20 în 20 de minute. Condițiile de navetă sînt, deci, excelente. Și totuși, mai mult de jumătate dintre cadrele didactice de aici (14 din 25 — la Liceul de cultură generală și 17 din 30 — la Școala generală nr. 1) preferă navetei condițiile de viață și de locuit din Buftea.

De ce? Pentru că organele locale manifestă o grijă deosebită față de corpul didactic. „Aprovizionarea se face excelent, poate mai bine chiar decît în unele puncte din Capitală — ne spune prof. Marin Ionescu, directorul Școlii generale nr. 1. Avem pîine, carne și zarzavaturi la discreție. În plus, Consiliul popular este foarte receptiv la doleanțele noastre”. „Trimestrial, tovarășii din Consiliul orașului Buftea întreabă direcțiunea școlii noastre dacă n-avem nevoie să repartizeze vreun apartament din noile blocuri date în folosință, pentru personalul de la noi. Și repartizarea se face pe loc. Așa s-au petrecut lucrurile și în cazul șoferului liceului, căruia i s-a repartizat locuința la bloc — ne informează prof. Nicolae Racoceanu, directorul Liceului de cultură generală. Multe cadre didactice din Buftea, fiindcă la blocurile unde locuiau stăteau în apartamente confort 3 sau 4, și-au construit sau sînt în curs de a-și construi apartamente proprietate personală cu confort sporit. Oamenii aspiră, evident, spre mai bine”. „Eu sînt navetist — adaugă prof. Crainic Candin, director adjunct la Școala generală nr. 1 —, dar fiindcă locuiesc tocmai în Titan, deci la celălalt „pol” al Bucureștiului, naveta îmi consumă zilnic cîteva ore. Timp irosit de pomana. Începînd cu anul scolar viitor, însă, mă voi stabili definitiv la Buftea. Aș fi făcut-o din acest an, căci mi s-a oferit aici un apartament, dar n-am putut rezolva problema cu serviciul soției mele, profesoară și ea”.

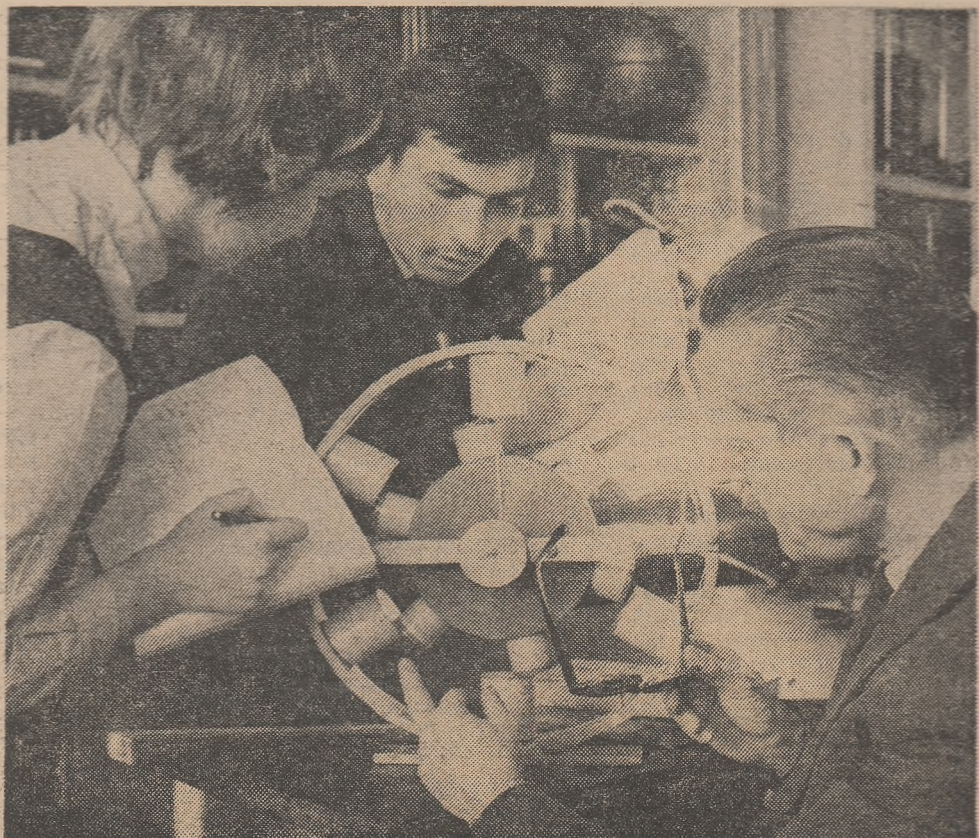
„și dezinteres

Există însă și localități în care autoritățile locale privesc cu un total dezinteres activitatea cadrelor didactice și manifestă o condamabilă lipsă de solitudine față de nevoile lor. Recent, a sosit la re-

dacția noastră o scrisoare a tinărului învățător Fl. Nițescu, director al școlii generale (I—IV) Ploștina, comuna Lopătari-Buzău, din care spicuim: „După satisfacerea stagiului militar am venit în acest sat de munte, împreună cu soția, cu hotărîrea de a realiza lucruri frumoase și demne de misiunea nobilă a unor învățători, avînd în vedere că eram primele cadre calificate venite la această școală în ultimii ani. În general, ne-a plăcut aici și ne-am acomodat repede condițiilor destul de grele ale acestor regiuni muntoase, izolate de căile de comunicație... (Numai o dată pe lună putem să mergem acasă, în oraș, pentru unele treburi și, în primul rînd, pentru a ne aproviziona cu diferite alimente, deoarece în privința desfacerii produselor alimentare comuna este deficitară). Deși sîntem în inimă pădurii, aprovizionarea cu lemne se face foarte greu, atît pentru noi, cit și pentru școală. S-a luat într-un timp inițiativa ca prin Consiliul popular să se obțină aprobarea pentru scoaterea lemnului din pădure. Dar ajutorul acesta nu a avut rezultatul scontat, pentru că de la locul unde există lemnul și pînă acasă transportul cu mijloace de tracțiune animală costă foarte scump, așa că ne-am mărginit la lemnele cumpărate de la particulari, la un preț cam «piperat». Același lucru s-a întîmplat și cu școala, pentru că în iarna care a trecut, culmea ironiei, nu am avut lemne decît într-o cantitate foarte mică și acestea rămase din anul trecut și din donațiile părinților. La apelurile părinților și ale noastre, în privința aprovizionării cu lemne și a reparării sobelor (care nici în prezent nu s-au reparat), conducerea comunei a promis că se vor rezolva cînd vor avea fonduri, de unde rezultă că este posibil ca și în iarna aceasta să tremurăm de frig și să desfășurăm lecțiile în condiții neprielnice. Tot timpul ni se cere să ne descurcăm „pe plan local” cu părinții, care, deși ne ajută, totuși nu pot contribui singuri la menținerea școlii în condiții bune...”.

Nădăduim însă că situația de la Școala generală — Ploștina va sta în viitor mai mult în atenția autorităților locale și județene din Buzău, inclusiv a inspectoratului școlar, luîndu-se de urgență măsurile de rigoare pe care le impune o asemenea stare de lucruri.

D. RACHICI

Liceul nr. 1 din Drobeta Turnu-Severin Lecție de fizică la clasa a XI-a. Se folosește motorul alternor sincron realizat în școală

CARTEA SOCIAL-POLITICĂ

In Editura politică au apărut, de curind, câteva lucrări utile pentru documentarea profesorilor care predau științele sociale. Dintre acestea vă prezentăm :

Pedagogia socială — știința educației permanente a maselor de adulți

Autori: Gheorghe T. Dumitrescu, Anghel Manolache și Mihai Roșianu, și-au propus în lucrarea de față să se preocupe de problemele legate de comportarea individului în societate, de raportul dintre individ și colectivitate, de aspecte ale îmbinării armonioase ale intereselor particulare cu cele generale. În același timp, unul din scopurile urmărite în lucrare este și acela de a fundamenta — pentru acest domeniu — cercetarea științifică, de a face programări prospective de activitate culturală în raport cu evoluția societății, cu starea lucrurilor, în raport cu conținutul evoluției științifice și tehnice actuale.

Structura acțiunii sociale

Indemnat de nevoia de a înțelegi problematica teoriei și principiului determinismului social cu această dimensiune praxiologică, specific umană, și, mai ales, condus de imboldul de a defini de pe pozițiile materialismului dialectic obiectul și problematica praxiologiei, autorul Ion Tudoseșcu, își propune, mai ales, în primele două capitole o scurtă retrospectivă asupra premiselor teoretice și genezei praxiologiei contemporane și prezentarea — în perspectiva principiului materialist-dialectic al determinismului — a controverselor actuale cu

privire la statutul motivațional și teleologic al acțiunii umane. De asemenea, autorul și-a propus să analizeze și unele puncte de vedere cu privire la obiectul și problematica praxiologiei.

Organizația U.T.C., un organism dinamic, un colectiv militant

Redacția de literatură pentru tineret a Editurii politice este prezentă cu o nouă lucrare deosebit de importantă pentru activitatea organizațiilor Uniunii Tineretului Comunist din țara noastră.

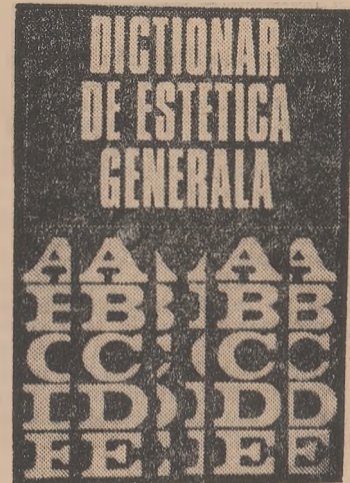
Autorul, D. MATALEA, redactor șef adjunct la „Știința tineretului” împărtășește cititorilor aspecte din viața și munca organizațiilor de U.T.C. din țara noastră.

Sînt prezentate în lucrare drepturile și îndatoririle tineretului, principiile democrației interne ale organizației, modul cum este organizată primirea tinerilor în rândurile Uniunii Tineretului Comunist, precum și alte probleme privind munca organizațiilor de tineret cu specificul fiecărui domeniu de activitate.

Din cuprinsul acestei valoroase lucrări mai semnalăm câteva subiecte abordate de autor ca : „O dovadă de încredere care obligă”; „Participarea organizației U.T.C. la viața socială”; „Programul de activitate și programarea activității”; „Organizația, locul de naștere al inițiativei”; „Înalte și după urarea «Să-l porți cu cinste»”; „Viața de organizație — suportul întregii activități educative” etc.

Cartea se adresează tuturor membrilor Uniunii Tineretului

Comunist și în mod special membrilor birourilor și comitetelor U.T.C. din întreprinderi, școli și facultăți, de la sate, din instituții etc.

Alcătuit de un larg colectiv de autori, „Dictionarul de estetica generală” constituie o primă încercare de fixare a unui repertoriu general de categorii, noțiuni, curente, mișcări de idei, probleme și personalități de prim ordin, din mediul estetic și de definire și valorificare critică a lor. Lucrarea cuprinde circa 800 de teme din domeniile artei, al curentelor, și stilurilor literare artistice importante pentru semnificațiile estetice majore care se degajă din cunoașterea istoriei și funcționalității lor. Dintre aceste curente au fost alese acelea care își mențin consacrarea sau care au influență asupra istoriei gândirii artistice, precum și asupra formării și modificării gândirii estetice.

Termenii au fost selectați pe baza cunoașterii tendințelor generale ale investigației contemporane și a imperativelor epocii. Atenție deosebită a fost acordată, în dictionarul amintit, valorilor, de interes național, tradițiilor estetice ratiionaliste, curentelor și tendințelor artei moderne și contemporane, precum și repertoriului de noțiuni, curente, personalități aduse în actualitate de impactul artei cu cuceririle științei. Trebuie subliniat că abordarea variatelor probleme s-a făcut de pe pozițiile teoriei marxist-leniniste a culturii.

Recomandăm profesorilor de științe sociale, pedagogie și psihologie:

Dumitru Ghișe : „Contrapunct”, Editura „Minerva”.

Georg Lukacs : „Estetica”, volumul I, traducere de Eugen Filotti și Aurora M. Nasta, studiu introductiv de N. Tertulian; Editura „Meridiane”.

Amelia Pavel : „Idei estetice în

Europa și arta românească la răscruce de veac”, Editura „Dacia”.

Emil Băldescu : „Spiru Haret. În știință, filozofie, politică, pedagogie, învățămînt”, Editura didactică și pedagogică.

Robert Floru : „Introducere în psihofiziologie”, Editura științifică (colecția „Psyché”).

Al. Roșca și B. Zörgö : „Aptitudinile”, Editura științifică (colecția „Psyché”).

D. Matala : „Organizația U.T.C. un organism dinamic, un colectiv militant”, Editura politică.

*** „Grupa sindicală — o prezență activă în munca și viața colectivului”, Editura politică.

Științe sociale

TRIBUNA ȘCOLII Nr. 66 din 21 octombrie 1972

Educația ateist-științifică și libertatea de conștiință

În critica sa asupra filozofiei hegeliene a dreptului, K. Marx sublinia ideea că orice critică a religiei trebuie să se încheie cu „învățătura” că „omul este ființa supremă pentru om, deci cu imperativul categoric de a răsturna toate relațiile în care omul este o ființă înjosită, înrobită, părăsită, o ființă demnă de dispreț...”^(*) Într-o astfel de concepție, problema libertății omului nu este legată nici de conceptul kantian al imperativului categoric subiectiv și aprioric al voinței nedimensionate și nici de aceea libertate abstractă hegeliană legată de împlinirea în sine și pentru sine a ideii de libertate.

Imperativul categoric — folosind acest termen kantian — reprezintă în concepția noastră marxistă o necesitate obiectivă, izvorâtă din cerințele stringente materiale, din relațiile sociale mijlocite și nemijlocite în care este prins omul, și exprimă singura modalitate de înălțare a demnității umane, de asigurare a deplinței sale libertăți, prin răsturnarea tuturor relațiilor ce condamnă pe om la mizeria materială și spirituală. Printr-o astfel de viziune ateismul filozofiei marxiste se detașează net de toate concepțiile premarxiste, depășind atât critica incisivă a iluminiștilor ateți, cât și pe aceea rațional-abstractă și antropologică a filozofilor de tip feuerbachian.

După cum ateismul marxist constituie din punct de vedere teoretic o parte integrantă și o concluzie firească a concepției clasei muncitoare despre lume și viață, tot astfel, din punct de vedere practic, el se subordonează sarcinilor generale ale luptei de clasă a proletariatului, sarcinilor revoluției și construcției socialiste.

O eliberare a omului din strănsoarea relațiilor capitaliste de producție presupune mai întâi

eliberarea sa politică, prin dobândirea puterii clasei dominante exploatoare, **eliberarea sa economică**, prin sfărâmarea relațiilor de exploatare și statornicirea relațiilor socialiste de producție, și, ca o consecință a acestora, **eliberarea sa spirituală** prin crearea unei concepții înaintate despre lume și viață, a unei culturi și morale socialiste. În locul unei libertăți formale și iluzorii, socialismul realizează, pentru prima oară în istorie, adevărata și deplină libertate a omului.

Conferința Națională a Partidului Comunist Român, precum și celelalte documente de partid au jalonat precis direcțiile și sarcinile dezvoltării conștiinței socialiste a oamenilor muncii, principiile și formele de bază ale activității politico-ideologice, pentru educarea marxist-leninistă a maselor. O atenție deosebită acordă partidul nostru educației comuniste a tineretului, formării tinerei generații în spiritul ideilor socialiste, al atașamentului fierbinte față de partid și patria noastră socialistă, al dragostei față de muncă și eucerințele revoluționare ale poporului.

Cu parte componentă a educației comuniste a tineretului, educația ateist-științifică trebuie să conducă la fundamentarea unei concepții științifice despre lume și viață, la risipirea din conștiința tinerilor a vederilor înăpolate, mistico-religioase. Un rol de prim ordin în educația ateist-științifică a tineretului revine școlii. Prin conținutul său, învățământul de toate gradele trebuie să asigure transmiterea de cunoștințe științifice, a căror armătură teoretică să faciliteze înrădăcinarea în conștiința tinerei generații a unor convingeri ferme, a unor reprezentări și idei științifice despre lume și viață.

Subliniind rolul și sarcinile majore ale școlii și organizațiilor de tineret, tovarășul Nicolae Ceaușescu — în cuvântarea sa de

la Cluj cu prilejul deschiderii anului universitar — arată că „trebuie dată mai multă atenție combaterii unor mentalități înăpocate, retrograde, a unor concepții antiștiințifice, a unor idei mistice”.

Înțelegerea profundă a orientării politice a partidului nostru față de fenomenul religios și a conținutului și sarcinilor educației ateist-științifice presupune elucidarea unor noțiuni și probleme, cum sînt cele legate de libertatea conștiinței, de necesitatea educării ateiste, marxist-leniniste a maselor și tinerelei generații, libertatea credinței, a cultului și a ateismului militant etc.

Constituția R.S.R. garantează tuturor cetățenilor libertatea de a împărtăși sau nu o credință religioasă, libertatea exercitării cultului religios, subliniind totodată faptul că școala este despărțită de biserică, nici o confesiune, congregație sau comunitate religioasă neputînd organiza instituții de învățămînt, în afara celor destinate exclusiv pregătirii personalului de cult. (Constituția R.S.R. — Art. 30)

În ciuda unor astfel de precizări indubitabile, nu rareori se întîlnesc neînțelegeri sau înțelegeri înguste, trunchiate, asupra problemelor legate de propaganda ateist-științifică și de prevederile legale privind libertatea de conștiință și a cultului.

Unele denaturări se datorează, pe de o parte, unei abordări metafizice, nedialectice a acestor fenomene, absolutizîndu-se o anumită latură a drepturilor cetățenilor, iar, pe de altă parte, unei tratări abstracte, rupte de realitățile social-istorice ale dinamicii vieții noastre sociale, ignorîndu-se finalitatea social-educativă a activității ideologice.

Incontestabil că în această etapă există contradicții, ca de exemplu, contradicții din cadrul conștiinței oamenilor manifestată între formele noi ale conștiinței socialiste și rămășițele vechilor concepții, idei și mentalități, precum și aceea dintre nivelul atins în dezvoltarea conștiinței individuale și acela al conștiinței sociale.

Sfera și conținutul conștiinței individuale cuprind idei, aspirații, mentalități diverse, determinate de complexul relațiilor în care este prins individul, idei ce capătă, pentru fiecare în parte, o anumită coloratură interpretativă și ideologică, în funcție de gradul de cultură al individului, de locul și rolul său în producție și în ansamblul relațiilor sociale, de gradul său de integrare în structura și dinamica societății socialiste, de corelațiile multiple de mediu, precum și de unele particularități psihice ale individului.

O astfel de determinare are în

VASILE OPRESCU

(Continuare în pag. a II-a)

^(*) Marx, Engels: Despre religie, E.P.L.P., 1958, pag. 45—46.

(Urmare din pag. 1 a)

vedere, indeosebi, conștiința individuală comună, deoarece există conștiințe individuale ce se ridică mult chiar deasupra unei conștiințe sociale date, devenind un puternic factor de progres și de ridicare a spiritualității umane. Un astfel de rol de avangardă în lupta pentru perfecționarea omului și a conștiinței sale îl au comuniștii ca elementele cele mai conștiente și înaintate ale societății noastre.

Conștiința socială se structurează printr-un proces dialectic de eliminare și integrare, de însușire selectivă și critică a acelor concepții, idei, aspirații și mentalități care concordă cu cerințele obiective ale dezvoltării de ansamblu a societății socialiste, pe linia progresului și civilizației. Dominantă în cadrul societății noastre rămâne ideologia marxist-leninistă, politica P.C.R., care fructifică din plin gîndirea oamenilor, contribuind la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor.

Deși socialismul realizează cea mai armonioasă corelație între conștiința individuală și cea socială (colectivă), se mai manifestă la acest nivel unele discordanțe sau contradicții, discordanțe și contradicții ce se lichidează treptat prin ridicarea și perfecționarea individului, a personalității umane care, într-un tot mai mare grad, se integrează marilor idealuri ale socialismului, lichidînd rămășițele retrograde ale trecutului sau influențele nefaste ale ideologiei burgheze. Deci, ceea ce primează în conștiința nouă socialistă a oamenilor muncii și o caracterizează nu este elementul contradictoriu dintre nivelul individual și cel social al conștiinței, ci unitatea lor dialectică și dinamică, exprimată în noile trăsături ale conștiinței socialiste.

Înțelegerea justă a acestui cadru spiritual de viață al oamenilor descifrează plenar și problema raportului dintre necesitatea educației ateist-științifice a maselor, inclusiv a tinerelor generații, și garantarea integrală a libertății de conștiință a individului.

În condițiile socialismului, fiecare cetățean este liber să creadă într-o anumită formă de cult și acest lucru îi este garantat atîta vreme cît această problemă reprezintă o chestiune strict personală a sa, atîta vreme cît această credință constituie un element intim al conștiinței sale individuale. Statul garantează acest lucru, și în același timp el însuși reprezintă un model de conduită în politica sa față de religie și biserică, care are deplină libertate și independență în a-și organiza și desfășura activitățile de cult.

Neînțelegerea justă a acestei probleme se naște în momentul cînd unii oameni nesocotesc de terminările stricte ale drepturi-

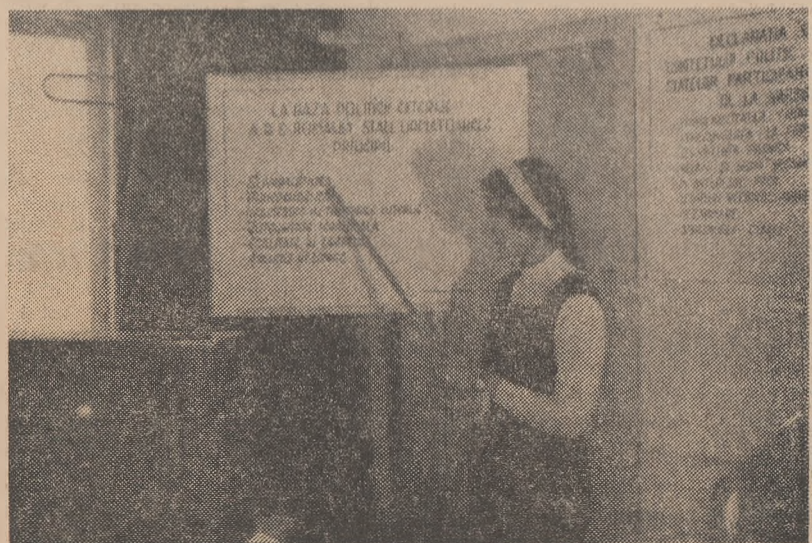
lor inalienabile de conștiință ale individului și le extind la nivelul și sfera conștiinței sociale. Din acest moment planurile — individual și social — se interpătrund, și ceea ce reprezintă un drept intim al tău, încerci să devină și al altora. De acum, libertatea ta de conștiință, credința și mentalitatea ta încearcă să se exteriorizeze pe planul larg al socialului, devenind active, depășindu-și granițele și statutul său spiritual.

Așa, de exemplu, pentru a fi mai expliciti, un individ care crede în religia islamică sau să zicem în cea baptistă este liber și pe deplin independent în aceste convingeri, atîta vreme cît aceste convingeri religioase se manifestă ca elemente ale conștiinței sale. În momentul în care însă, respectivul credincios desfășoară o propagandă de prozelitism, sau nu merge la lucru sîmbăta ca urmare a unor prescripții ale cultului respectiv, problema sa religioasă depășește cadrul conștiinței sale individuale și intră în conflict cu interesele generale ale societății, se infiltrează ca element negativ, purtător al unor idei retrograde și mistice în cadrul vieții noastre spirituale.

Tot astfel, preotul este pe deplin liber să-și organizeze și să-și desfășoare conform dorințelor sau „canoanelor” sale activitatea de cult, în lăcașul de cult. În momentul în care însă „predica sa” iese din sfera aceasta și încearcă să convertească oamenii printr-o propagandă de stradă, ori în instituții (spitale, școli etc.), această activitate contravine intereselor statului și oamenilor muncii, ea căpătînd caracter

social-politic, față de care nu putem fi indiferenți. Este firesc că societatea, statul, ca reprezentant al ei, organizațiile oamenilor muncii nu pot rămîne indiferente față de astfel de manifestări. Statul socialist nu poate fi indiferent față de direcția în care evoluează conștiința maselor și, în consecință, are obligația să desfășoare o vastă și variată activitate politico-ideologică și cultural-educativă pentru ridicarea conștiinței sociale, socialiste, pentru triumful ideologiei marxiste, al idealurilor de viață ale socialismului. Fără a jigni pe nimeni, pe baza unei temeinici argumentări științifice, statul, instituțiile sale, organizațiile obștești, sub îndrumarea directă a P.C.R., trebuie să desfășoare și desfășoare o permanentă activitate de educație ateist-științifică a maselor, pentru a lichida treptat din conștiința acelor care mai plătesc tribut concepțiilor religioase, vederile înapoiate, misticismul și superstițiile. O astfel de educație ateist-științifică corespunde pe deplin aspirațiilor tuturor oamenilor muncii, idealurilor socialismului și comunismului, care au în vedere eliberarea deplină a omului, înălțarea sa sub aspectul spiritual, ceea ce echivalează cu cîștigarea ultimei bătălii pe tărîmul libertății.

Școala este chemată să aducă aportul său valoros la această marelă și nobilă misiune de formare a tinerii generații în spiritul concepției materialist-dialectice, al sistemului științific militant și consecvent, temelie trainică de fructificare a înaltelor calități spirituale ale omului epocii socialismului și comunismului.

La lecție în cabinetul de științe sociale

Verificarea prin teste docimologice

Prin specificul său filozofia implică un mod de explicare și interpretare a lumii, dar și o atitudine în fața existenței. De aceea, spre deosebire de alte obiecte de învățămînt, studiul filozofiei presupune pe lângă însușirea unor cunoștințe și formarea convingerilor. Convingerile, la rîndul lor, presupun un act de opțiune. Această situație își pune amprenta pe relația educațională dintre profesor și elev. În școală relația de examinare are un caracter aparte față de relația din momentul predării, al discuției, consultației sau al îndrumării. Iată de ce abordăm problema testelor de filozofie cu aspectul relației umane de examinare. Dacă la predare și în discuții elevul e stabilit de trăiri afective cu caracter propulsiv, de aderare, situația se schimbă oarecum în momentul verificării. Verificarea tradițională aduce tensiune și încordare. Pe bună dreptate, pedagogia contemporană se ridică cu vehemență împotriva „controlului aversiv” — cum îl numește Skinner. Pentru a obiectiviza și a reduce la minimum sfera tensională și conflictuală în relația de examinare, Henri Piéron propune *testele docimologice* (3. p. 53).

Test : presupune un mijloc de înlocuire a controlului aversiv prin controlul pozitiv, nonaversiv, înlocuirea parțială a controlului făcut de profesor prin autocontrolul făcut de elev. El este, în același timp, o cale și o modalitate de introducere a exercițiului aplicativ în studiul filozofiei, în munca independentă a elevilor, facilitează crearea premiselor pentru a putea folosi cu elevii metoda seminarizării și a pune în lumină resursele formative ale filozofiei. Acestea au fost obiectivele și ipotezele noastre de plecare.

Studiind literatura pedagogică existentă am conceput și elaborat un sistem de teste de cunoștințe grupat pe 5 baterii. Din acest sistem am tipărit și multiplicat 7 teste însumind 315 itemuri. Din acestea : două teste paralele de istoria filozofiei, un test de istoria filozofiei marxismului, un test de istoria filozofiei românești, un test de materialism dialectic, un test de verificare a vocabularului la filozofie și, în sfîrșit, un test problematizat de verificare în echipă a cunoștințelor de filozofie. Cinci teste sînt cotate ca avînd întrebări de același grad de dificultate. Un test are întrebări cu grad de dificultate di-

ferit. Din cele aplicate, primele 4 teste de istoria filozofiei, avînd un număr mai mic de itemuri, au avut un ritm lent de lucru. Testul de vocabular avînd 110 itemuri are un ritm rapid.

În elaborarea testelor am folosit ca metode analiza programei și a manualului, observarea și analiza propriilor mele lecții la clasă, corectarea și analiza lucrărilor elevilor, studiul literaturii de specialitate etc. În general, un test cuprinde itemuri de cunoștințe, de operații și de vocabular, formulate prin diferite tipuri de întrebări. În felul acesta, un test are funcții de : consolidare și repetare, de fixare, sistematizare și generalizare, de aplicare, de înțelegere și evaluare a cunoștințelor. Răspunsurile la test sînt tot atîtea întăriri ale reușitei și progresului școlar.

Desigur, nu putem încă să tragem concluzii definitive, nu sîntem în măsură de a autoriza validarea experimentului nostru. În orice caz, aplicarea la clasă a testelor ne-a arătat că elevii au manifestat mult interes și au lucrat la răspunsuri cu plăcere. De altfel și părerile elevilor exprimate în sondajul de opinie efectuat în luna decembrie 1970 au fost favorabile aplicării testelor. În aprecierea cunoștințelor, testele s-au apropiat foarte mult de notarea obișnuită. În unele privințe testele s-au dovedit mult mai exacte și mai obiective.

Aplicarea și corectarea primelor 5 teste ne-au arătat că pe viitor va trebui să eliminăm unele itemuri defectuoase și să elaborăm altele în locul lor. Abia după această primă experimentare se poate vorbi de un studiu critic al testelor care să ne permită să efectuăm o selecție a itemurilor care dau o validitate scontată. Experiența noastră, ca și a altor cercetători, ne-a demonstrat că nici testele, ca, de altfel și celelalte metode, nu sînt scutite de neajunsuri și de limite. Principala limită din punct de vedere psihopedagogic a testului este că el nu arată calea pe care subiectul a obținut rezultatul. Testul are un caracter constatativ. Apoi, specialiștii cei mai autorizați apreciază testul ca pe un instrument delicat, la care rezultatul depinde mai mult de felul în care se aplică decît de conținutul lui.

În afară de rezultatele pozitive obținute la clasă, elaborarea și aplicarea primelor teste ne-au con-

duc spre următoarele observații care pot fi luate drept concluzii preliminare : ca metodă standardizată testele se dovedesc interesante și utile alături de alte probe. Climatul de lucru și colaborarea profesorului cu elevii sînt mai bune. Verificarea cunoștințelor se desfășoară cu mai puține perturbări aversive. Ținînd seama de avantajele și dezavantajele testelor, împărțim și noi părerea altor specialiști că testele pot completa formele și metodele de verificare a cunoștințelor. Soluția verificării și aprecierii cunoștințelor o vedem într-o examinare mixtă orală și scrisă, completată cu testele de cunoștințe (4, p. 128) și cu discuțiile seminariale. Așadar, la filozofie, testul trebuie scotit doar un auxiliar pe care să-l folosești în contextul și sistemul altor metode de verificare și apreciere a cunoștințelor : oral, discuții, temporale, lucrări scrise de sinteză etc. Testul poate fi considerat și ca unul din mijloacele muncii individuale și de autocontrol. Aplicat cu atenție, el este o cale eficientă de dezvoltare a muncii independente a elevilor. Testul cuprinde un sistem complex de exerciții care au scopul de a forma și dezvolta capacitățile de a opera cu cunoștințele. Prin activitatea de elaborare a testelor învățăm să analizăm cunoștințele, să punem întrebări-exercițiu elevilor, să desfacem problema mai grea într-o succesiune de întrebări mai simple.

Desigur, introducerea testelor aduce schimbări nu numai în relația educațională, dar și în predare, discuție, munca independentă a elevilor, în folosirea „instrumentelor de lucru ale elevului” etc.

VALDEMAR POPA

BIBLIOGRAFIE

- Nicolae Ceaușescu — Raport la Congresul al X-lea al P.C.R. — Ed. politică, 1969.
- Al. Roșca — *Tratat de psihologie experimentală (Metoda testelor)* Ed. Academiei, 1963.
- Henri Piéron — *Examens et docimologie* — Paris, 1963.
- Vasile Pavelcu — *Principii de docimologie* — Introducere în știința examinării, E.D.P., 1966.
- Stanciu Stoian — *Cercetarea pedagogică* — Ed. politică, 1969.
- Dumitru Muster, Aristide Hazgan, Pelaghia Popescu — *Metodologia examinării și notării elevilor*, E.D.P., 1969.
- Dumitru Muster — *Verificarea progresului școlar prin teste docimologice* — E.D.P. 1970.

stat și a celei percepute nemijlocit de stăpînii de moșii, prin distrugerile și contribuțiile în bani, natură și slujbe, provocate de războaiele purtate de marile puteri vecine pe teritoriul românesc etc. — nu se poate exagera. Permanența covârșitoarei majorități a populației în spațiul sud-carpatic este perfect demonstrabilă.

Cifrele pot exprima aspecte esențiale, chiar dacă — datorită insuficienței izvoarelor — ele sînt parțial ipotetice. În momentele de cea mai grea încercare, oștirea lui Ștefan cel Mare — în covârșitoare majoritate alcătuită din răzeși — s-a ridicat la 40-60.000 de luptători; în acea vreme, țara avea circa 3.000 de sate, cu o mărime medie de 20 de curți. Explicația acestui fapt se obține lesne: intrucît, în a doua jumătate a secolului al XV-lea, Moldova avea circa 60.000 de gospodării, rezultă în medie un oștean de fiecare gospodărie. Simbolul matematic a scos la lumină o anumită față a bazelor sociale ale puterii domniei.

Cum pentru multe din vremurile revoluate izvoarele sînt extrem de lacunare, analiza cantitativă a totalității surselor păstrate poate evidenția ceea ce altminteri nu iese la iveală. O asemenea cercetare, ale cărei rezultate au fost formulate în tabele multicifrice și curbe, s-a făcut, de pildă, asupra toponimicelor mun-

tene Slobozia și Adunați, precum și asupra termenilor compuși cu numele boierului⁵⁾, ceea ce a dus la interesante concluzii istorice. Se va merge, desigur, și mai departe. În măsura în care istoricii vor furniza repere tot mai numeroase asupra fenomenelor, matematicienii vor fi în măsură să le sistematizeze în enunțuri de probleme din ce în ce mai complicate. În ultimii ani, la noi și în străinătate, s-a avut în vedere chiar și folosirea mașinilor de calcul. Va veni vremea cînd se va exprima prin complicate formule matematice o esență mai profundă a proceselor istorice.

Se poate oare reflecta în modele matematice istoria societății? Evident că da, căci dezvoltarea nu se oprește pe o anumită treaptă, oricît ar fi ea de înaltă.

1. Economia politică, Scheme și grafice, I 1962, p. 76; „Viața economică”, VII, 15 (293), 18 aprilie 1969 p. 16.
2. Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la adunarea festivă consacrată centenarului nașterii lui V.I. Lenin, în „Știința”, XXXIX, 8400, 18 aprilie 1970, p. 2; „Steagul Roșu”, XVIII, 5187, 24 februarie 1966, p. 2.
3. Memoires historiques et géographiques sur la Valachie... Francfort et Leipzig, 1778.
4. V. mai ales general R. Rosetti, Istoria artei militare a românilor pînă la mijlocul veacului al XVII-lea, București 1947, p. 136.
5. I. Donat, Considerații istorice asupra toponimiei românești (II), în limba română, XVI, 2, 1965, p. 275-281.

VERIFIXUL LA LECȚIE

Se împlinește aproape un an de cînd a luat ființă la Liceul nr. 2 din Alexandria un cabinet de științe sociale în a cărui dotare a intrat și cunoscutul „verifix”, conceput pentru verificarea și fixarea simultană a cunoștințelor la 36—40 elevi. Este desigur doar unul dintre mijloacele tehnice de care dispunem în cabinet și pe care le-am realizat în școală.

Pe baza experienței acumulate în folosirea verifixului ne permitem cîteva opinii legate de folosirea sa în desfășurarea orelor de științe sociale.

Incontestabil, verifixul oferă pentru științele sociale posibilități multiple pentru dezvoltarea gândirii creatoare, a gândirii abstracte. Condiția de bază care trebuie respectată este însă de a nu apela la verifix în mod mecanic, cerînd elevilor răspunsuri stereotipe, neangajate. De altfel, un simplu „da” sau „nu” la o întrebare din domeniul științelor sociale ar fi total neeficace.

Am pus de exemplu întrebarea: **de ce e necesară reproducția forței de muncă?** la care am formulat doar următoarele răspunsuri: 1) pentru că oamenii cu capacitatea lor sînt capabili să transforme întreaga viață socială; 2) pentru că neexistînd oameni, n-ar avea cine consuma rezultatele producției; 3) deoarece oamenii, ca producători de bunuri materiale, înseamnă principalul element al forțelor de producție. Dintre toate, al treilea răspuns poate fi considerat adecvat, deoarece fără oameni nu s-ar efectua producția și înșăși exis-

tența societății ar fi pusă sub semnul întrebării. Acest lucru, ca și alte completări de rigoare, trebuie să reiasă însă din discutarea argumentelor ce i-au determinat pe elevi să aleagă răspunsul. Astfel are loc un dublu proces de gîndire: o dată, înainte de a răspunde și a doua oară, după răspuns, de astădată folosind și limbajul oral pentru o explicație mai largă în care să intre chiar detalii. Ar fi, deci, etapa a doua, după aceea a comunicării întrebării și răspunsurilor posibile.

Un mic amendament. Întrebările și răspunsurile se cer făcute desigur de profesor, urmărind problemele într-o ordine care să ducă la anumite concluzii, la anumite rezultate formative asupra elevilor. Dar, pot și trebuie să fie solicitați în această acțiune și elevii pentru minimum o întrebare și mai multe variante de răspuns. E o temă pentru acasă care îi va face să reflecte mai adînc cel puțin asupra unei probleme din tema respectivă.

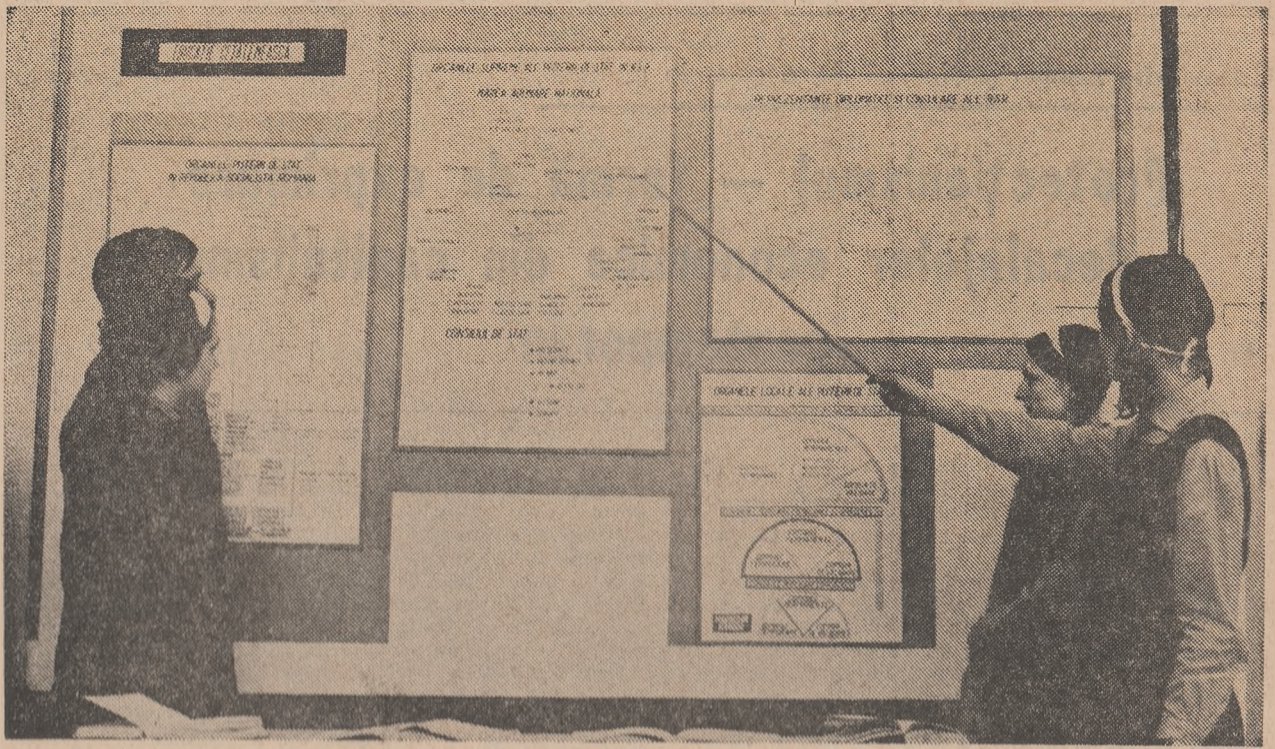
Urmează apoi, firesc, etapa a treia, la care profesorul dă răspuns „mecanic”, vizibil pentru toți elevii prin becul ce se aprinde la cifra din dreptul celui mai adecvat răspuns plus lămuririle suplimentare de ultimă instanță (aceasta nu-l obligă pe profesor să stea pasiv în timpul dezbaterii anterioare, intervenția sa fiind chiar salutară).

Este, deci, o dezbaterie creatoare, antrenantă pentru toți elevii,

o dezbaterie ce stimulează spiritul de emulație, de efervescență spirituală colectivă. Angajează pe fiecare elev și, mai ales, profesional. Atenția acestuia se cere îndreptățită nu doar asupra conținutului de idei, ci și asupra timpului. Preîntîmpinarea acestei dificultăți o vedem rezolvată numai procedînd la dezbaterea celor mai principale chestiuni și respectiv la predarea cunoștințelor de bază în cadrul unei teme, restul urmînd a fi însușit prin studiul bibliografic sau făcînd ore-curs (apelînd la verifix mai mult pentru fixare) și ore-seminar (apelînd la verifix în dublu scop de accentuată verificare și fixare).

În ambele situații, rezultatul trebuie să fie același, însușirea activă, creatoare a cunoștințelor de economie politică, de filozofie, de istorie etc.

Aceste scopuri se realizează totodată apelînd judicios la toate mijloacele audio-vizuale, grafice, planșe etc. aflate în cabinetul de științe sociale. Se ridică astfel problema priceperii noastre de a folosi mijloacele de care dispunem, necesitatea perfecționării noastre continue, încît și prin baza materială tot mai ridicată a cabinetului, dar, mai ales, prin intervenția noastră activă să dăm funcționalitate maximă tuturor mijloacelor de care dispunem în vederea realizării cu succes a sarcinilor ce ne-au fost încredințate în calitate noastră de profesori de științe sociale.

Prin problematizare, la esența fenomenelor

Realizarea unor lecții la care elevii să participe activ pentru a descoperi ei înșiși esența fenomenelor istorice trebuie să stea permanent în atenția celor care predau această disciplină școlară.

Căile de realizare a unor astfel de lecții sînt multiple și ele pot fi integrate în ceea ce pedagogia contemporană numește *problematizare*.

Problematizarea se referă, deci, la conținutul lecțiilor și cred că nu poate fi socotită ca o singură metodă alături de altele, ci, așa cum am amintit mai sus, un ansamblu de metode și procedee care converg către același scop: activizarea la maximum a gândirii elevilor, a-i face pe elevi ca, prin propriile forțe intelectuale, să ajungă la descoperirea adevărilor științifice la care se referă disciplina istoriei, a-i învăța pe elevi să învețe, a-i familiariza cu metodologia cercetării științifice în limitele posibilităților impuse de vîrsta și de progătirea lor.

Practic, problematizarea conținutului lecției se realizează prin crearea unor *situații-problemă* pe care elevii trebuie să le rezolve. Punctul de plecare în stabilirea unei situații-problemă îl constituie selectarea cu grijă a datelor și a faptelor istorice strict necesare și pe care elevii le cunosc din lecțiile anterioare. Pornind de la aceste date și fapte, prin operații intelectuale ca inducția, deducția,

comparația și analogia, elevii vor putea să ajungă la rezolvarea situației-problemă date.

Să luăm un exemplu din cadrul istoriei moderne, în lecția „Unificarea Italiei și unificarea Germaniei” (cl. a XI-a). Pornind de la datele pe care elevii le cunosc cu privire la istoria Italiei și a Germaniei pînă în cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea, profesorul poate cere elevilor, în cadrul lecției amintite, să explice care au fost cauzele interne și externe care au făcut ca în aceste două țări să nu se realizeze unificarea lor pînă în cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Tot în cadrul lecțiilor de comunicare de noi cunoștințe, după ce profesorul a prezentat desfășurarea unui anumit eveniment istoric (faptele prezentate în succesiunea lor cauzală și cronologică), el poate cere elevilor să stabilească singuri caracterul aceluiași eveniment (ex.: caracterul unei revoluții, al unor reforme sociale și politice, al unui război).

Familiarizarea elevilor cu metodologia folosită în cercetarea științifică este iarăși unul din aspectele problematizării lecțiilor de istorie. Ea se realizează prin organizarea, în cadrul lecțiilor de comunicare, a unor momente sau, în anumite cazuri, chiar a întregii lecții pe baza muncii independente a elevilor.

Analiza conținutului unor docu-

mente istorice din care elevii să extragă singuri faptele istorice esențiale și apoi să le asocieze între ele, să determine succesiunea lor cauzală, să stabilească o ierarhizare a valorilor, constituie forma problematizării prin care îi familiarizăm cu metodologia folosită în cercetarea științifică în domeniul istoriei.

Problematizarea nu se realizează numai la lecțiile de comunicare de noi cunoștințe; ea își găsește o largă aplicare și în cadrul lecțiilor de sinteză, de recapitulări parțiale și finale.

Lecțiile de sinteză, desfășurîndu-se pe baza unui material cunoscut de elevi, dau posibilitate profesorului să folosească un complex de metode active prin care să asigure o nouă sistematizare a cunoștințelor, să adîncească înțelegerea fenomenelor studiate anterior, să dea acestor lecții un caracter profund problematizant.

Studiile apărute pînă acum cu privire la problematizare la lecțiile de istorie ne atrag însă atenția că trebuie să ne ferim de pseudoproblematizare, de formularea unor așa-zise situații-problemă care de fapt nu au acest caracter, nu solicită un efort intelectual deosebit din partea elevilor pentru soluționarea lor.

CONSTANTIN DINU

Protecționismul — formă de exprimare a decalajelor economice din capitalismul contemporan

Avantajele și consecințele economice ale comerțului internațional sînt binecunoscute. Puține sînt azi doctrinele economice care să nu recunoască în mod deschis și să nu analizeze comerțul exterior ca un factor al creșterii economice.

Evoluția volumului și structurii comerțului internațional după al doilea război mondial vine să confirme laturile cu totul noi ale acestuia. Numai în zece ani, 1959—1969, de exemplu, volumul său a crescut de la 115 miliarde dolari, la 272 miliarde dolari, cu un ritm mediu anual de 8,9 la sută, superior ritmului de creștere a producției industriale.

O cit de scurtă analiză, însă, a actualei diviziuni capitaliste a muncii și a comerțului internațional capitalist scoate în evidență disparitățile economice existente între țările capitaliste dezvoltate, puternic industrializate și marea majoritate a țărilor de regulă producătoare și exportatoare de materii prime. Statele capitaliste dezvoltate, deținînd ponderea cea mai mare din producția și comerțul mondial capitalist, practică o politică comercială discriminatorie care afectează, în primul rînd, țările în curs de dezvoltare, accentuînd astfel decalajele existente în capitalismul contemporan*).

Fenomenele negative resimțite de economia țărilor capitaliste în ultima perioadă, încetinirea ritmului de creștere economică, în aproape toate ramurile economice, au creat o situație de incertitudine, accentuînd manifestările protecționiste ale acestor țări. Tendințele protecționiste se opun schimburilor comerciale libere și multilaterale dintre țări, avînd un efect nociv în primul rînd asupra relațiilor comerciale ale țărilor în curs de dezvoltare. Politică comercială protecționistă, practică tot mai frecvent de statele capitaliste dezvoltate, reprezintă unul din cele mai importante obstacole în calea emancipării țărilor în curs de dezvoltare, contribuînd la perpetuarea și chiar adîncirea decalajelor.

Comerțul discriminatoriu practicat de țările dezvoltate față de mărfurile ce provin din țările în curs de dezvoltare, se materializează în obstacole de natură economică și administrativă, întîmpinate de ultimele, printre care amintim: taxe vamale ridicate, restricții cantitative, taxe fiscale, legislațiile care oferă avantaje producătorilor naționali, reglementări sanitare excesive, subvenții diverse acordate producătorilor concurenți etc. Realitatea dovedește că majoritatea acestor practici protecționiste reprezintă, pentru țările capitaliste dezvoltate, măsuri „stimulatorii” care în fond încurajează în mod artificial producția acestora pe plan național. Această politică provoacă o continuă urcare a prețurilor produselor pe piața internă, afectînd puterea de cumpărare a maselor și creează totodată o dezechilibrare a pieței externe prin prețuri dumping în vederea diminuării suprasaturirii la unele mărfuri.

Iată cîteva dintre formele protecționismului practicat de țările capitaliste dezvoltate față de produsele țărilor în curs de dezvoltare.

Obstacole la produsele de bază. Importurile de materii prime ale țărilor capitaliste dezvoltate din țările „lumii a treia” prezintă o serie de caracteristici și par-

ticuliarități. Astfel, în țările Europei occidentale, cu excepția R.F. a Germaniei, care-și protejează în special industria carboniferă, și a Japoniei, barierele vamale sînt mai lejere pentru materii prime. În schimb, S.U.A. se profilează a fi cel mai protecționist stat capitalist. Aici se imbină politica vamală caracterizată prin taxe foarte ridicate cu aceea a restricțiilor cantitative. De exemplu, Statele Unite au limitat nu de mult importurile la o serie de produse ca zinc, plumb etc.

Pentru bumbacul brut, un produs întîlnit în exportul multor țări subdezvoltate, exista pînă nu demult restricții cantitative foarte severe nu numai în S.U.A., ci în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate.

La produsele agroalimentare, contrar poziției S.U.A., țările Europei occidentale se dovedesc în ansamblul lor, extrem de protecționiste. De la această politică a făcut excepție Marea Britanie prin constituirea sistemului de prime complementare acordate de stat producătorilor naționali. În ultimii ani însă treptat, treptat, are loc trecerea la restricții cantitative și în această țară care se dovedesc a avea efecte negative, alît pentru propria-i piață cit și, în special, pentru țările exportatoare.

O adevărată escaladă protecționistă față de produsele agricole de proveniență extra comunitară a manifestat Comunitatea Economică Europeană. Se cunoaște că la baza politicilor agrare comunitare stă sistemul prelevărilor care la început a fost aplicat la un număr redus de produse, dar care treptat s-a extins progresiv, cunoscînd o aplicare variabilă. Astfel, pentru fiecare categorie de produse s-a fixat un preț intern care în termeni comunitari a fost denumit preț indicativ. Comunitatea acordă prelevări care sînt calculate ca diferență între prețul mondial și prețul interior (indicativ) al Pieței comune. Perceperea prelevărilor are efectul de a aduce prețul produselor importate, pentru cumpărătorii comunității, deasupra prețului susținut de comunitate. La prima vedere acest sistem apare ca un drept vamal practicat de comunitate. În realitate, acesta este un drept mobil care se manifestă automat, în funcție de raportul dintre prețul mondial și prețul comunitar. Vinzătorul străin este în aceste condiții implicat să intre pe piața comunitară și totodată, în eventualitatea unei penetrări, să-și dovedească capacitatea sa competitivă. Sistemul prețului indicativ este mai restrictiv decît sistemul contingentărilor, prin aceea că se opune pătrunderii mărfurilor străine pe piața internă chiar cu riscul unor consecințe economice nefavorabile pentru producătorii interni. De asemenea, în cazul pătrunderii mărfurilor străine pe piața comunitară, nu se permite o capacitate concurențială loială pentru acestea.

Nu lipsite de importanță și mai ales cu consecințe nefavorabile pentru exportatorii străini sînt și așa-zisele sisteme protecționiste administrative. Protecționismul administrativ aplicat foarte frecvent produselor agricole — control sanitar excesiv, practicarea carantinei în mod abuziv etc. — completează tabloul poli-

VIOREL I. CORNESCU
NICOLAE N. GEORGESCU

*) Ne referim numai la țările în curs de dezvoltare, din cadrul sistemului mondial capitalist.

trii comerciale restrictive practicat de țările dezvoltate față de produsele țărilor în curs de dezvoltare.

Practica relevă existența unor regimuri protecționiste diferite în funcție de natura produselor, apropierea lor de producția internă a țărilor importatoare etc. Cel mai puternic sînt atacate produsele agricoli: importate, care, în marea lor majoritate, sînt produse și în țările importatoare, de exemplu grîul și carnea din Argentina și Uruguay; vinul și trufandalele din Africa de nord etc. Pentru produsele de tip tropical, de exemplu, protecționismul se manifestă printr-un regim fiscal foarte ridicat, în special, pentru acelea care au echivalent în producția internă a țărilor importatoare. Pentru cafea și cacao nu se percep taxe vamale în S.U.A., iar în Marea Britanie acestea sînt reduse, în schimb, în numeroase țări din Europa taxele vamale pentru aceste produse sînt foarte ridicate.

Obstacole la importurile de produse manufacturate. În general, este foarte greu să se estimeze mărimea și efectele unui tarif vamal asupra produselor manufacturate susceptibile de a fi exportate de țările în curs de dezvoltare pe piețele țărilor dezvoltate. În orice caz pătrunderea acestor produse pe piețele țărilor capitaliste dezvoltate, și așa destul de timidă, este din ce în ce mai îngreunată de politica protecționistă promovată de aceste țări.

Pentru a desprinde efectele unei asemenea politici se propune a se face distincție între protecționismul nominal și protecționismul efectiv. În acest sens este necesar ca efectul protector să fie apreciat după valoarea adăugată produselor în țările importatoare. Țările în curs de dezvoltare vin pe piețele țărilor indus-

triale cu produse care au suferit puțina transformări tehnologice, valoarea adăugată prin prelucrare fiind mult mai scăzută decît în produsele manufacturate ale țărilor dezvoltate.

Pentru produsele prelucrate se percep de către țările dezvoltate tarife vamale mult mai ridicate decît pentru materiile prime din care sînt confecționate respectivele produse și care se desfac în cea mai mare parte a lor tot pe aceleasi piețe. Datorită acestui fapt, țările în curs de dezvoltare suportă pentru produsele manufacturate nu numai taxele vamale, nominal destul de ridicate, ci și pierderile determinate de diferența dintre aceste taxe și taxele vamale percepute la materiile prime din care se confecționează respectivele produse. Astfel, protecționismul efectiv pentru produsele manufacturate, rezultat al taxelor vamale nominale și al diferenței amintite, se va mări pe măsura creșterii valorii adăugate prin prelucrare.

Politica protecționistă a statelor capitaliste dezvoltate contribuie la menținerea și adîncirea actualii diviziuni capitaliste a muncii care, așa cum se știe, a dus la crearea în cadrul sistemului mondial capitalist a două lumi opuse.

Mai mult ca oricînd, apare astăzi necesitatea instituirii unui tratament preferențial generalizat, fără reciprocitate și nediscriminatoriu în favoarea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare. Sistemul preferențial, fără îndoială, se impune ca o mișcare nouă în concertul schimburilor internaționale ce trebuie să mijlocească și să încurajeze comerțul țărilor în curs de dezvoltare. El presupune o instituționalizare internațională a competitivității produselor de proveniență din aceste țări, contribuind la demarajul economic al acestora.

PROCESUL ISTORIC ȘI MODELUL MATEMATIC

De curînd acad. Gr. Moisil demonstra posibilitatea și oportunitatea folosirii în cercetarea socială a instrumentelor matematice. Perspectiva este încurajatoare: în lingvistică s-a profilat o nouă direcție; statistica demografică operează și ea cu simboluri complicate și formule.

Dar poate fi oare exprimată în modele matematice istoria societății ?

Evoluția comparativă a unui grup restrîns de indivizi este reflectabilă în tabele. Acțiunea legii dezvoltării inegale și în salturi, economice și politice, a țărilor capitaliste în epoca imperialismului — lege descoperită de Lenin în anii primului război mondial — acționează cu forță, în forme specifice, și după cel de al doilea război mondial. Dacă luăm evoluția primelor patru puteri ale lumii capitaliste în decursul a două decenii postbelice, după venitul național brut anual ele s-au plasat astfel: 1946 — S.U.A., Anglia, Franța, Germania de vest; 1960 — S.U.A., Anglia, R.F.G., Franța; 1965 — S.U.A., R.F.G., Anglia, Franța. Introducînd și a cincea țară, obținem următorul tablou: 1965 — S.U.A., R.F.G., Anglia, Franța, Japonia; sfîrșitul anului 1967 — S.U.A., R.F.G., Japonia, Anglia, Franța; sfîrșitul anului 1968 — S.U.A., Japonia, R.F.G., Anglia, Franța. Intrucît contradicțiile antagonice între principalele puteri imperialiste se mențin, acțiunea legii amintite — manifestată spectaculos, ducînd la schimbarea raportului de forțe între principalele state ale lumii capitaliste — nu poate să nu complice raporturile între ele în forme încîlcite de adînci consecințe.

Tabloul poate exprima statistic și alte fenomene politico-sociale ale lumii contemporane. Așa, de pildă, în 1945, țările coloniale și dependente reprezentau 30% din suprafața și populația globului. Între 1945 și 1955 s-au eliberat 16 țări; în deceniul următor — alte 39; din 1966 și pînă la începutul anului curent — alte 15 (în total 70). În momentul de față, coloniile reprezintă doar 3,7% din suprafață și 1% din populația Terrei).

Amplourea fenomenului este grandioasă și ea impune o concluzie principală: în perioada postbelică s-a prăbușit sistemul colonial al imperialismului, ceea ce constituie — după alchuirea sistemului socialist mondial — al doilea fenomen ca însemnătate istorică în ultimul sfert de secol.

Cifrele, reflectînd evoluția realității în diferite momente, permit concluzii de amploare. Cunoscuta lucrare a lui F. W. von Bauer¹⁾, cuprinde o listă de așezări ale Țării Românești în care găsim 2236 sate în ființă, de mărime (probabil după numărul locuitorilor) diferită: 22 sate mari, 1749 mijlocii, 426 mici, 59 așezări foarte mici. Rezultă deci, că, în masa localităților rurale muntene, predominau așezările mijlocii; un număr important îl reprezentau cele mici; cele mari și foarte mici erau în cantități reduse. Mulți au scotit complet (sau aproape complet) catalogul, de unde — luîndu-se în considerare și alte izvoare — s-a desprins și concluzia că, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, în Țara Românească se găseau mai puține așezări decît într-o perioadă precedentă, de pildă la începutul veacului al XVII-lea; explicația s-a găsit în masiva pustiire a țărilor, mai ales prin emigrare. Compararea cifrelor de mai sus cu mai multe importante surse ale vremii permite însă altă constatare; lista este departe de a fi completă, ea provine de la ispravnicii de județe și, poate, de la Visterie; în epocă Țara Românească, de pildă, avea mult mai multe localități, cantitatea lor depășește apreciabil cifra documentată și chiar cea presupusă — mai mare — pentru anul 1600. Așadar, mobilitatea spațială — în afara oricărui dubiu — a populației muntene în secolul al XVIII-lea în condițiile intensificării exploatării feudale a maselor țărănești, prin creșterea rentei centralizate de

LOUIS ROMAN

(Continuare în pag. a VI-a)

CITIREA LA CLASELE II-IV

E necesară o mai bună structurare a programelor și manualelor!

MASĂ ROTUNDĂ

Importanța manualelor școlare, pentru clasele ciclului I, îndeosebi, nu mai este nevoie să fie subliniată. De cele mai multe ori, ele conțin nu numai cartea de căpătii a micului școlar, ci, în anumite împrejurări, și singura carte de lectură.

Iată de ce am organizat o masă rotundă la Școala generală nr. 42 din comuna Voluntari — București pe marginea manualului de citire pentru clasele II-IV. La discuție au participat învățătorii: Darie Andronache, Constanța Catană, Ana Dicu, Elena Dumitrescu, Elena Luminaru, Liliana Zugravu, Florin Georgescu și Ștefan Stoicescu.

REP.: Vă propunem să începem această dezbatere asupra manualelor, din perspectiva „Abecedarului“.

CONSTANȚA CATANĂ: Principiul continuității în predarea cunoștințelor de limba română cred că a stat mai puțin în atenția autorilor manualului de citire de la clasa a II-a. Și iată de ce. Trecerea de la clasa I la a II-a, la acest obiect, se face brusc, printr-un salt. Cauza o cunoaștem: modificarea programei la clasa I, ceea ce a dus la renunțarea la partea a II-a a abecedarului. Este știut însă că lecțiile din această parte a manualului erau destinate consolidării cunoștințelor și deprinderilor de citire conștientă, corectă și coerentă a elevilor. Prin modificarea programei la limba română, la clasa I, s-a redus numărul lecțiilor care urmăreau și realizau acest scop.

ELENA DUMITRESCU: Partea întâi a abecedarului o încheiam aproximativ în luna februarie; de atunci, până la sfârșitul anului, elevii noștri aveau posibilitatea să-și consolideze aceste cunoștințe și deprinderi. Acum, prin scoaterea părții a doua a abecedarului, se face o trecere bruscă la manualul de citire de la clasa a II-a, unde elevii iau contact cu texte greoaie, lungi, care conțin cuvinte și expresii puțin accesibile lor. Cele două manuale sînt realizate în două viziuni diferite: abecedarul este simplu, chiar prea simplu, iar Manualul de citire de la clasa a II-a complicat încă de la primele lecții.

REP.: Cum vedeți depășirea acestor dificultăți?

ȘTEFAN STOICESCU: Abecedarul are incontestabil părțile lui meritabile, dar prin renunțarea la partea a II-a a acestui manual, noi, învățătorii, nu mai dispunem de timpul necesar material de formare a vocabularului, a unei vorbiri conștiente și corecte la elevii de clasa a II-a. Cred că s-ar putea înlătura aceste dificultăți pe care le întâmpină elevii în prima parte a clasei a II-a, prin introducerea în acest manual, la început, a unor lecții mai puțin greoaie, mai atractive, fără propoziții prea dezvoltate.

ELENA LUMINARU: Este vorba aici în fond de respectarea principiului accesibilității. Bucățile de lectură incluse în manualul pe care îl discutăm sînt valoroase în sine, dar uneori sînt peste puterea de pătrundere a copiilor de această vîrstă, prin excesul de metaforizare sau prin vehicularea unor noțiuni științifice, greu accesibile copiilor de această vîrstă.

ANA DICU: Aceasta se întâmplă deoarece se vine cu un manual de citire pentru clasa a II-a care își justifică modul de alcătuire în situația în care există și partea a II-a a abecedarului. Cerem încă din prima lecție elevilor de clasa a II-a să citească corect și conștient, să scoată ideile principale, să folosească unele cuvinte extrase din textele citite în compuneri libere, iar atunci cînd noi scriem pe tablă anumite cuvinte, le pretindem să le scrie și ei în același ritm cu noi.

REP.: Ce ne-ați putea spune cu privire la predarea noțiunilor de gramatică la aceste clase?

DARIE ANDRONACHE: Un prin-

cipiu care trebuie respectat în alcătuirea manualelor este în mod firesc acela al predării concentrice. Însemnătatea lui este mai evidentă în predarea gramaticii. În manualul de clasa a III-a la acest capitol — gramatica — se repetă cunoștințele însușite de elevii din clasa a II-a (subiect, predicat, verb, substantiv), ca apoi aceleași noțiuni să se reia pe parcurs, sub titlul de cunoștințe noi. În ce privește lecțiile de lectură, manualul de a III-a conține prea multe texte: ora și lecția, ceea ce face ca pentru recapitulare și consolidare să rămînă prea puțin timp. Și aici elevii întâmpină anumite dificultăți la unele texte mai puțin accesibile înțelegerii lor. (Rapsodii de toamnă, de George Topirceanu, Sara, de Octavian Goga).

REP.: Se pare că sînt obiecții, în special la clasele III-IV, în legătură cu textele literare...

FLORIN GEORGESCU: La citire, numai două ore, cit sînt afectate prin programă, nu ajung. Ar fi necesare 3-4. Cum să predai un text ca „Florile pămîntului“, de Zaharia Stancu, într-o oră? Sau „Privighetoarea“ (legenda privighetorii) ș.a.? Problema se pune însă, de unde luăm orele de care avem nevoie în plus la citire? Ar fi o soluție, socotesc eu, și ea este de găsît într-o mai bună gospodărire a numărului de ore destinat, prin programă, gramaticii.

Sînt prevăzute aici, cum s-a spus, ore de recapitulare a unor noțiuni predate în clasele anterioare (propoziție, părți de propoziție, părți de cuvînt etc.). Aceste recapitulări pot fi suprimate.

Dar fiindcă vorbeam de texte literare, aș face observația că acestea nu sînt întotdeauna bine alese. Aminteam de „Florile pămîntului“. Nu vi se pare că arta prozatorului,

de aici, mult prea complexă, nu este destul de accesibilă pentru niște copii de 9-10 ani?

ȘTEFAN STOICESCU: Observația colegului meu mi se pare întemeiată. Noi avem o literatură foarte bogată. Prin urmare, avem de unde alege. De ce nu sînt selectate texte potrivit posibilităților de înțelegere ale elevilor? Textele metaforice, cu prea multe figuri de stil trebuie evitate la clasele mici, cînd elevii nu au dobîndit încă necesara acomodare cu ele.

REP.: Am dori să vă cunoaștem părerea și despre capitolele compunerii. Exerciții compunerii-model etc.

FLORIN GEORGESCU: La compunere, am de făcut o observație critică. Se cam face aici abuz de exerciții de genul: „Alcătuiește o compunere pe tema: la sîniuș!“ În timp ce autorii sînt cum zgîrciți cu modelele de compuneri, atît de utile chiar învățătorilor mai tineri, care au mai puțină experiență de catedră.

ȘTEFAN STOICESCU: Sau, cel puțin, aceste exerciții de compunere să nu fie atît de laconice. Eventual, ele să fie sprijinite de sumare planuri orientative. Aș mai cere ca atît exercițiile, cît și compunerile model să fie mai variate tematice, pentru a stimula gîndirea creatoare a elevilor. Încolo, manualele de română pentru clasa a IV-a sînt bine întocmite. Sînt siguri că o mai largă consultare a cadrelor didactice la alcătuirea programelor și a manualelor ar duce la eliminarea și a puținelor carențe pe care noi le-am semnalat aici.

REP.: Cum găsiți realizarea grafică a manualelor?

LILIANA ZUGRAVU: Deși este vorba de un aspect care privește tipografia, socot că nu putem să-l ocolim. Este nevoie de mai multă atenție la finisarea tipografică a manualelor pentru aceste clase. Multe exemplare au fascicule inversate, sau care se repetă ori prezintă pagini albe.

NICOLAE SORIN

Sub egida Societății de științe filologice, în seara de 20 octombrie a.c., în amfiteatru al Liceului „Gheorghe Lazăr“, s-a sărbătorit centenarul nașterii lui Cincinat Pavelescu. Scriitorul George Corbu a evocat personalitatea maestrului epigramei românești. În continuare, actorul Dinu Ianculescu a recitat din versurile acestuia.

Asociația sportivă „Ponorul“ din Vața de Jos, județul Hunedoara (1025 membri, între care 375 elevi), desfășoară o prodigioasă activitate, în mai multe secțiuni: atletism, fotbal, handbal, popice, șah, tenis de masă. De remarcat succesul acestor sportivi hunedoreni în campionatele județene, în cadrul cărora au obținut locuri fruntașe, precum și la întîlnirile zonale, la faza finală, de la București („Cupa tineretului la sate“). În cadrul asociației — condusă de prof. Boloș Ianoș de la Școala generală din localitate — s-au remarcat echipele de juniori de la școala din Vața de Jos, dintre care cele de handbal, băieți și fete, au obținut în campionatul județean, respectiv locurile II și III.

Un loc de prim plan în activitatea Casei corpului didactic din județul Dolj îl ocupă sprijinirea procesului de perfecționare a cadrelor didactice. Sub acest aspect, pe lângă acțiunile întreprinse în anii precedenți — consultații, conferințe pentru cadrele didactice înscrise la grade, manifestări științifice, în colaborare cu societățile științifice de specialitate — în acest an instituția își va asuma sarcini noi. Este vorba de o participare directă la perfecționarea cadrelor didactice prin organizarea de cursuri pentru responsabilii comisiilor metodice de specialitate, ale dirigenților și pentru responsabilii cucerilor pedagogice (în colaborare cu filiala I.C.P.P.D.).

Pentru a asigura noi posibilități de valorificare a experienței cadrelor didactice și a rezultatelor cercetărilor efectuate, Casa corpului didactic a editat culegerea de studii „Din viața școlii Doljului“ (volumul I a apărut în 1971, al doilea fiind în curs de tipărire). Alte inițiative: monografia Casei corpului didactic, precum și monografiile ale școlilor din județ.

Recent a avut loc sărbătorirea a 225 de ani de existență a școlii din satul Traniș comuna Năpradea, județul Sălaj. La festivitate au participat, alături de autoritățile locale și de locuitorii comunei, foști elevi ai școlii, astăzi ingineri, cadre universitare, învățători și profesori, lucrători în diferite sectoare culturale și economice.

Festivitatea a fost deschisă printr-o sesiune de comunicări susținute de foști elevi ai școlii, pe probleme de istorie a învățămîntului din comună și din județ, a locuitorilor din aceea parte a țării.

Cenaclul artelor frumoase „Ion Andreescu“ din București își inaugurează noul an de activitate artistică cu expoziția de pictură a prof. Manani Comănescu-Iancu.

În cele patruzeci de lucrări în ulei și tempera, tehnici folosite cu deosebită dexteritate, se reflectă contactul direct cu realitatea cotidiană din timpul taberelor de creație sau vizitării unor regiuni pitorești ale țării. Sînt lucrări elocvente, dinamice, mărturie sincere ale unei realități reprezentate într-o variată gamă cromatică. Ne-au reținut atenția, atît compozițiile „Muncă patriotică“, „Pe cîmp după eulesul porumbului“, „Sărbătoarea recoltei“ — elogii aduse efortului creator al omului care se completează cu natura — ca și peisajele, „Pe Valea Oltului“, sau cele din Făgăraș, Săliște, Rășinari, Bordușani. Revelatoare este atmosfera de mișcare și voie bună a citorva marine: „La Mamaia“, „La Eforie“, sau de calm și reverie („Iarna“). Un documentar prețios prin conținut și valoare artistică îl reprezintă „Pictură murală din secolul al XVII-lea“ (Rășinari).

Prin exponatele sale, profesorul Manani Comănescu-Iancu, dovedește o rafinată trăire a culorii și un remarcabil gust pentru alegerea subiectelor.

De curînd a apărut volumul XIX al publicației trimestriale a Societății de științe istorice, „Studii și articole de istorie“, serie nouă, destinată cadrelor didactice de specialitate din învățămîntul liceal și învățămîntul general. Acest număr, al treilea pe 1972, este legat prin întregul său conținut — exceptînd rubrica de istorie locală — de materia care se predă în trimestrul I. Begata rubrică a volumului XIX, care a avut în vedere multiplele cerințe ale predării, cuprinde lucrări de sinteză privind istoria României și istoria universală, lucrări de metoda predării istoriei, materiale auxiliare cu caracter informativ și orientativ ca: izvoare istorice comentate, planuri de lecții comentate pentru clasele V-VIII și anii II-IV de liceu, consultații privind modernizarea predării, bibliografii selective în domeniul istoriei și al metodelor predării istoriei, calendar istoric etc.

DERIVA CONTINENTELOR

Decupați continentul american pe marginea lui estică, apoi Europa și Africa pe partea lor de apus, lăsând oarecare mobilitate între foițe, limitând astfel uscaturile. Dacă încercați acum să apropiați aceste imagini, veți fi izbiți de potrivirea continentului sud-american, în marea excavație a Africii de sud-vest, de înscrierea Africii tropicale de vest în golful Mării Caraibilor, precum și de imbinarea Labradorului și Groenlandei cu spațiile dintre Anglia, țările scandinave și Noua Zemie. Impresia ce-o veți căpăta vă va duce, inevitabil, la ideea că odinioară aceste mase continentale ar fi putut forma o singură unitate, un singur bloc.

Această idee a venit, de mult, în mintea multor geografi. Dar abia în 1885. Eduard Suess a emis ideea că toate continentele sudice au fost unite într-un bloc, numit de el Gondwana. Deoarece, în 1915, A. Wegener a expus mai clar ipoteza scindării și mișcării sau derivei continentelor — în cartea sa „Originea continentelor și bazinelor oceanice” — teoria derivei poartă și numele său, teorie care a făcut la început mare vîlvă și a fost comentată în fel și chip.

Două variante ale derivei continentelor s-au discutat: separarea lor dintr-un singur continent sau două supracontinente, paleozoicele Laurasia la Nord și Gondwana în emisfera sudică. Deoarece discuțiile aveau ca argument doar forma coastelor, oarecare potriviri zoo-geografice și oarecare similitudini de fosile și asemănări de roci între Americi și Eurafica — ele n-au avut forța necesară pentru confirmarea derivei continentelor. De aceea, teoria a căzut, practic, în desuetudine spre treimea veacului XX. Din 1950, însă, de când Oceanografia a luat binecunoscutul avînt, oceanologii au început să determine paleomagnetismul rocilor, deci și cîmpul magnetic al pămîntului. Într-o anumită perioadă a istoriei sale, teoria derivei continentelor a reînviat. Măsurătorile au arătat clar că, de mai multe ori, în cursul erelor, cîmpul magnetic al pămîntului s-a schimbat, deci s-a schimbat și poziția polilor magnetici ai continentelor. Aceasta dovedește că și poziția continentelor s-a schimbat și că se schimbă mereu.

Paralel cu adîncirea studiilor paleomagnetice, noi elemente au venit să întărească temeinicia teoriei. Astfel, au fost determinate, recent, prin metode radioactive, vechimea și structura identică a unor roci din Brazilia, pe de o parte, și din Africa de vest (Gabon), pe de alta. Pe lângă datele paleontologice mai vechi, s-au adăugat descoperirea, în rocile sedimentare antarctice de acum două milioane de ani, a unor resturi de salamandre mari și de reptile la fel cu cele descoperite în celelalte continente desprinse din Gondwana. Zoogeografia a venit și ea cu noi argumente. Astfel, măruntii crustacei ostracozi, anasipizi sau batinelizi vin să confirme separarea continentelor.

Totuși, lipsea încă cunoașterea unui mecanism logic care să lămurască deplasarea continentelor și situația din scoarta suboceanică în timpul mișcării orizontale a continentelor. Noua teorie — a ridicării fundurilor oceanice — confirmată strălucit de cercetările seismologice, geotectonice și paleomagnetice ale ultimului deceniu al veacului nostru, ne oferă această înțelegere, acest mecanism. Topografia fundului oceanic — și ea o imagine obținută prin munca din ultimii 20 de ani a geofizicienilor și geologilor — arată existența, la nivel planșar, a unui sistem de creste ce ridică pe mijlocul oceanelor, creste crăpate în tot lungul culmii lor precum și prezența unor anomalii magnetice liniare — paralele cu acest sistem de creste — numite și dorsale oceanice. Astăzi este clar demonstrat că, în lungul acestor creste, materialul magmatic se ridică mereu spre jgheabul central al lanțului de creste, se răcește treptat și e împins încet în lături de lava vulcanică nouă ce se ridică permanent. Viteza împingerii — deci a îndepărtării actuale a diverselor continente — este de 1—10 cm pe an, după regiune. În timpul răcirii, lava se magnetizează și poate indica, chiar după sute de milioane de ani, polaritatea cîmpului magnetic al uscatului din timpul solidificării sale. Atît anomalii magnetice, cît și materialul ce constituie fundul oceanic, sînt cu atît

mai vechi, cu cît ne depărtăm de crestele submarine — fie de cele ce se întind pe direcția Nord-Sud pe mijlocul Oceanului Atlantic, fie de cele din Pacific sau Oceanul Indian. De unde, o teorie veche presupunea că scoarta suboceanică trebuie să aibă o vechime respectabilă. Anomaliile magnetice și analizelor radioactivității sedimentelor au demonstrat că cea mai veche vîrstă a fundului oceanic nu atinge nici 200 milioane de ani (începutul Mezozoicului), în timp ce rocile cele mai vechi ale uscatului depășesc vîrsta de 3.5 miliarde de ani.

Cercetările recente au arătat că scoarta suboceanică mai veche a fost împinsă înapoi spre magmă și la limita soclurilor continentale la nivelul adîncurilor prăbușiri oceanice, cum sînt cele din lungul Pacificului de vest, ea reînnoindu-se treptat pe seama magmei din părțile superioare ale mantalei de sub crusta terestră, magmă ce și face mereu loc către jgheburile din lungul dorsalelor oceanice pe care le naște și prin care iese mereu din străfundul oceanului. De aceea, în dorsala medioatlantică, de exemplu, pe lângă rocile bazaltice, apare și o crustă de diorit, bogată în platină, nichel și crom.

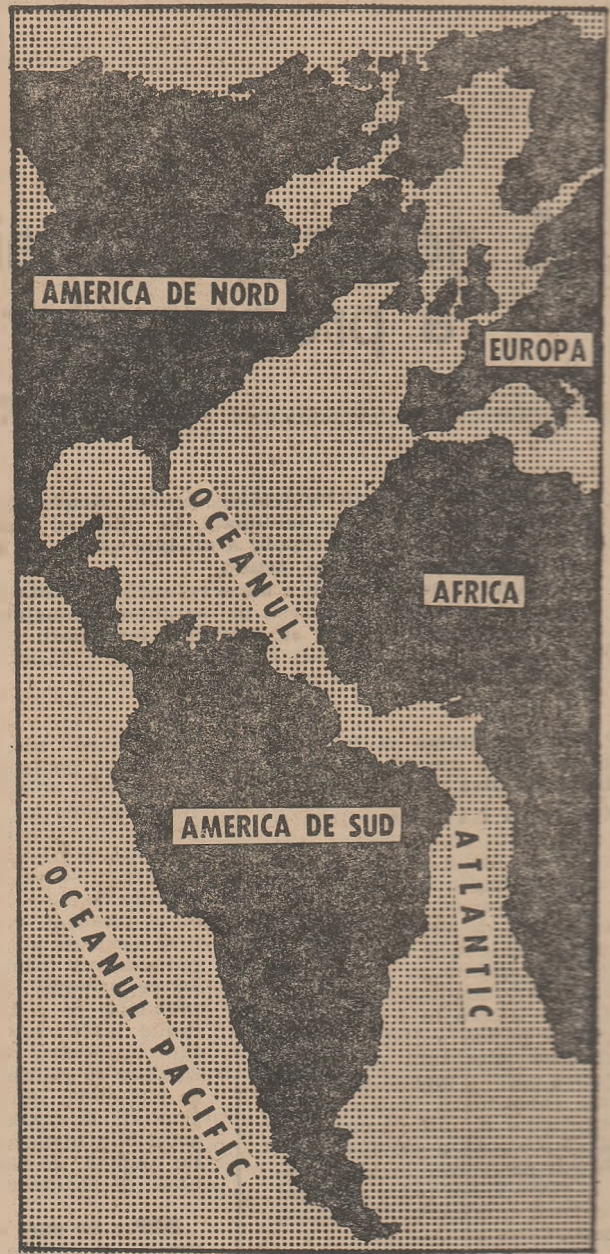
Ca să înțelegem mai bine această mișcare grandioasă a magmei suboceanice, să ne imaginăm un vas alungit de pe fundul longitudinal al căruia am face să țîșnească la suprafață o lamă de apă clocotită. Aceasta, ridicîndu-se brutal la suprafață, este împinsă spre pereții laterali ai vasului, care o forțează să coboare iar spre fund, constituind un dublu circuit permanent. Dacă scotim că mantaua și crusta uscatului au circa 4 miliarde de ani, înseamnă că fundul oceanului a fost reînnoit de 20 de ori în cursul acestei evoluții, storcînd din rocile nou-născute apa oceanelor actuale.

Masele continentale — ele însele — sînt astfel împinse de aceste funduri noi — prin fenomenul numit *expansiunea fundurilor oceanice* — provocînd deriva continentelor. Profilele seismice ale fundurilor oceanelor, pe măsură ce se cunosc, apoi forajele de adînc ce se execută — mai ales de către nava Glomar Challenger, profilată pentru astfel de foraje — arată că stratele fundului se îngroașă pe măsură ce ne îndepărtăm de dorsalele oceanice, deci, teoria expansiunii fundului oceanic și corolarul ei — deriva continentelor — sînt practice ca și verificate. Această derivă a continentelor a făcut ca din blocul inițial al Pangeei să se desprindă, în Paleozoic, Eurasia și Gondw-

ana; să se scindeze, apoi, din ele, Americile, iar din ultima, blocul ce unea Antarctica cu Australia și Noua Zeelandă, ele însele desprinse și alunecate departe spre sud sau peste meridiene etc. În același mecanism al derivei, trebuie să includem și recenta constatare că blocul Africa se scufundă treptat sub cel european în estul Mediteranei. Acest fapt este dovedit prin aceea că unele calcare cretacice interioare (cam de 125 milioane ani vechime), din marea Egee, sînt ridicate deasupra depozitelor pliocene tinere de abia de cîteva milioane de ani.

În lumina teoriei expansiunii fundului oceanic se explică astăzi formarea și structura Oceanului Indian: el s-a format mai ales prin expansiunea ramurii de est a dorsalei medio-indiene ce împinge Africa și țărurile estice cu o viteză de șapte centimetri pe an.

Din cauza modificărilor ulterioa-

Instantaneu imaginat din deriva continentelor

re ale marginilor blocurilor desprinse din uscatul primitiv, sub acțiunea curenților marini, a valurilor, a factorilor atmosferici etc. — se înțelege că reconstituirea continentelor vechi pe simpla bază a configurației țărmurilor actuale nu este o problemă atît de simplă, ca lipirea celor două imagini ale marilor Atlanticului pe care am amintit-o la început. Aceste imagini au fost însă suficiente să genereze teoria derivei continentelor de acum aproape 60 de ani, dar care n-a primit confirmare științifică decît în zilele noastre.

Datorită ei, ne explicăm astăzi nu numai fragmentarea și mișcarea continuă a continentelor sau tinerețea rocilor scoarței suboceanice, ci și originea dorsalelor oceanice sau a apelor oceanului mondial.

MIHAI BĂCESCU

BREVIAR ȘTIINȚIFIC

● Necesitățile de apă dulce sînt în continuă creștere. Estimări recente arată că aproximativ 75% din apa dulce a întregului glob pămîntesc este înghețată în calotele polare. Ghețarii sînt alcătuiți din apa dulce care a alunecat din masa continentală pînă în mare. În loc de a fi lăsați să se topească — pur și simplu — de ce să nu fie remorcați pînă în California de exemplu, unde lipsa apei dulci a devenit o problemă acută?

Ideea este veche, dar, așa cum relatează revista Newsweek, ea este reluată de doi cercetători americani în cadrul unui proiect finanțat de National Science Foundation.

Formele ghețarilor sînt aproximativ regulate și ar putea permite să fie „legate” pentru a se constitui trenuri lungi de 70—80 km. Remorcarea pune, e drept, unele probleme, dar la viteza de un nod pe oră (1,8 km/oră) s-ar putea transporta această „apă în conșerve” la destinație în circa 8—10 luni, topirea gheții prețioase putînd fi mult încetinită prin „plapume” de plastic.

Prelevarea apei din marii ghețari poate atinge 200 de metri din înălțimea totală de 250 metri. Trenul de ghețari va trebui oprit, deci, la limita platoului continental. Aici ghețarii vor fi împărțiți în ghețari mai mici

de cîteva zeci de metri cubi, care, topindu-se, apa acestora va fi pompată pînă pe continent prin conducte flexibile submarine.

În afară de operațiunile de remorcaj care vor necesita numeroase inovații tehnice, s-a calculat deja că prețul acestei ape foarte pure, va fi inferior apei, de calitate inferioară, adusă prin apeduct în California de sud: 25 de dolari 1 200 metri cubi, față de 65 de dolari.

● Variata lume animală a mărilor, mult mai bogată decît cea de pe pămînt, reprezintă un izvor nesecat — în parte abia pipăit astăzi de antenele cercetătorilor — nu numai de hrană ci și de medicamente de tot soiul. Amintim doar că un extras din măruntaiele de Holo-

urie (Castraveți-de-mare), zis *holoturină*, are, între altele, și proprietatea de a opri creșterea sarcoamelor.

Din bureți de mare se scot antibiotice puternice: sucul melcului *Haliothis*, luat bucal, s-a dovedit antistafilococic și un bun leac contra poliemielitei de tip I și II. Din plancton s-a extras vitamina D, ca și din urechii de rechin, la noi Extrasul algelor *Chondrus* și *Gelidium* inhibă virusul gripei B.

Din alge se extrag *alginele*; alginatul, de exemplu, dă minunate fibre de cusut în chirurgie (ca filoforanul); tot din ele se extrag vitaminele B 12, variate substanțe antireumatismale și tonice, bactericide foarte active (din *Polysiphonia* de pildă), unele cu acțiune polivalentă etc.

OPINII

DIRECTORUL

DE

ȘCOALĂ

Recrutare? Alegere?

În abordarea problemei la care mă voi referi pornesc de la răspunsul pe care Ilie Terpu, directorul Liceului industrial metalurgic din Capitală, l-a dat în cadrul acestei rubrici la una din întrebările puse de redacție și anume: „Fiind cunoscute multiplele sarcini ale unui di-

rector de școală, care ar fi modul cel mai indicat de recrutare a unor cadre bine pregătite pentru funcția aceasta?” Iată și răspunsul: „O alegere bună cred că trebuie să se bazeze pe sondaje amănunțite la locul de muncă, făcute de inspectoratele școlare”.

După cât se vede e vorba nu de o „recrutare”, cum e formulat în întrebare, nici de o „alegere”, cum am fi tentați să credem la prima vedere. Este exact ce aș vrea să susțin prin cele ce urmează.

Pentru a se verifica în ce măsură persoanele stabilite de organele însărcinate cu „recrutarea” directorului de școală corespund și cu opiniile cadrelor didactice din școlile în care aceștia urmau să fie numiți, în vara anului 1971, în București, s-a efectuat un sondaj de opinie printre cadrele didactice ale școlilor respective. Evident, sondajul s-a efectuat doar în acele școli în care posturile în cauză erau vacante și în care exista posibilitatea să fie recrutați directori din cadrul școlii.

În fiecare caz în parte s-a explicat, în prealabil, întregului colectiv didactic ce condiții trebuie să îndeplinească persoana respectivă pentru a putea fi numită în munca de director. S-a accentuat asupra calităților profesionale și morale ale conducătorului de școală, dar s-au arătat și condițiile concrete în ce privește vechimea, gradul, grupa de specialitate, ținând seama de specialitatea celorlalți membri ai colectivului de conducere al școlii în cauză.

După aceasta, prin exprimare secretă, fiecare membru al colectivului a putut să nominalizeze pe buletine identice, trei persoane în ordinea de preferință, pentru funcția de director sau de director adjunct, pentru care se organizase consultarea. De asemenea, s-a cerut ca, în cazul în care apare necesar, să se nominalizeze în a doua jumătate a buletinului acele persoane care, după părerea celui care completează formularul, ar fi cu totul contraindicate pentru această funcție. Menționez că s-a accentuat asupra caracterului secret al lucrării și asupra seriozității ei.

Li s-a arătat cadrelor didactice că se va ține seama de opiniile exprimate în această formă, fiind convingși că dacă persoana care va fi numită are și agrementul majorității colectivului didactic, aceasta va putea desfășura, împreună cu el, o activitate bună.

Spre satisfacția celor care au organizat consultarea, într-un singur caz din zece, colectivele didactice au avut alte propuneri decât la cele care se gîndiseră deja cei care urmau să facă recrutarea. S-a dovedit astfel că recrutarea era complet acoperită de alegere și încă exprimată prin vot secret. Spun acoperită complet, intrucit în singurul caz în care colectivul didactic al școlii a exprimat altă părere, era vorba de un colectiv format de abia de un an și la care propunerile făcute erau cu totul în afara de criteriile elementare care se cereau respectate pentru numirea unui director de școală.

A fost și un caz mai deosebit, dar și semnificativ. Un director adjunct

și-a exprimat verbal și scris dorința de a fi eliberat din muncă pe motive de sănătate și distanță mare de școală. Consultînd colectivul pe calea arătată mai sus, s-a constatat că majoritatea covârșitoare a cadrelor didactice l-a menționat totuși printre cei trei preferați, pentru această funcție. Comunicîndu-i-se rezultatul consultării, acesta a renunțat la cerere și a rămas mai departe în funcție.

Am ținut să prezint aceste lucruri în sprijinul ideii de alegere în viitor a directorilor de școală, care, sub forma practică în prezent în învățămîntul superior, după care consiliile (senatele) fac trei propuneri din care ministerul stabilește unul, ar putea fi aplicată și în restul învățămîntului, evident doar în acele unități în care numărul cadrelor didactice este mai mare și care reprezintă totalitatea școlilor generale cu opt și cu zece clase, a școlilor profesionale și a liceelor. Socotesc că în prezent colectivele didactice din școlile noastre au ajuns la o asemenea maturitate încît li s-ar putea încredința sarcina de a propune cîteva candidaturi, din care organele corespunzătoare, însărcinate cu numirea directorilor de școală să poată face alegerea pe care o consideră cea mai potrivită. Aplicarea propunerii de mai sus se încadrează perfect în linia generală a largirii și întăririi democrației socialiste, dînd posibilitatea personalului didactic să participe direct la desemnarea cadrelor de conducere din școlile în care lucrează.

ION GH. CĂRMU

Prognoză și conducere planificată

Cea de-a 800-a generație a umanității, căreia îi aparținem, este confruntată cu probleme de acțiune și decizie fără precedent în istorie. Jean Fourastié scria odată că „vinovate” de toate acestea sînt succesele pe care omenirea le-a înregistrat, în special în timpurile din urmă, și dacă autorii nemarxiști menționează aici, în general, numai „accelerarea ritmului istoriei” ca urmare a revoluției științifice și tehnice, este de datoria noastră să adăugăm rolul revoluției sociale, eliberatoare de energii umane și creatoare, la rîndul său, de înalte ritmuri de dezvoltare, „accelerînd”, deci, istoria cum ar scrie G. Berger — dar altfel decît sub presiunea tehnologiei.

Noile condiții în care trebuie să acționăm aduc în discuție înseși fundamentale acțiunii sociale conștiente. Generații întregi, oamenii au învățat, prin tradiție, că, de pildă, este necesar să-și fixeze obiective posibile și de dorit (ordinea nu este esențială), și apoi să acționeze în vederea atingerii acestora. „Ce putem”, „ce vrem” și „ce trebuie să facem” — spre a obține ceea ce vrem — iată elementele care, odată fixate, creau un model al acțiunii. Iar răspunsurile la aceste întrebări puteau să fie date în urma unor investigații separate (resursele — spre a contura posibilitățile, aspira-

țiile — spre a identifica obiectivele de dorit etc.). Marea aventură tehnologică a secolului nostru și, mai ales, problemele sociale asupra cărora aceasta a atras atenția, complică mult întregul mecanism de elaborare a răspunsurilor la aceste întrebări, în comparație cu vremurile trecute. Granițele între „ceea ce putem face” și „ceea ce este imposibil” devin tot mai greu de trasat, în condițiile exploziei științifice și tehnice contemporane; iar precizarea acestor frontiere, în practică, implică răspunsul la întrebarea „ce dorim să facem”. Fiindcă este clar că, prin concentrarea eforturilor pe direcții ce le considerăm prioritare, extindem — uneori în mod senzațional — granițele posibilului. La rîndul său, răspunsul detaliat la întrebarea „ce dorim să facem” nu mai pare atît de ușor de dat ca în urmă cu cîteva decenii. În primul rînd, „ce dorim” este evident funcție de „ceea ce putem”; în al doilea rînd, în condițiile unui continuu proces de inovație, care modifică „ceea ce putem”, apar continuu și modificări a „ceea ce dorim”. Dinamica valorilor inducând, la rîndul ei, continua modificare a obiectivelor acțiunii. Este caracteristică societății umane această continuă generare de noi valori și criterii de apreciere. De pildă, un nivel de satisfacție atins poate genera alte nevoi și aspirații, funcție de noi valori. Aceasta complică în mod deosebit răspunsul la întrebarea „ce trebuie să facem”, spre a obține ceea ce dorim”. În primul rînd, intervine aici dificultatea acțiunii spre obiective în mișcare în al doilea rînd, apare posibilitatea, ca prin acțiune în direcția unor obiective, să micșorăm capacitatea acestora de înnoire, să le blocăm în fapt — desigur, ca rezultat al celor mai bune intenții. În al treilea rînd, activitatea în direcția unor obiective poate modifica astfel schimbări la nivelul structurilor complexelor de obiective urmărite. Iată, deci, că și răspunsul la întrebarea „ce trebuie să facem” nu poate fi despărțit de răspunsurile la întrebările „ce putem face” și „ce dorim să facem”.

În locul unor probleme separate, așezate într-o ordine strictă, apare astfel un sistem de probleme în interdependență, cu răspunsuri ce se completează reciproc, în perspectiva acțiunii. Iar soluțiile acestor probleme antrenează dezvoltări metodologice complicate, în care aspectul de

integrare este precumpănitor — integrare a elementelor științifice, tehnologice, economice și sociale, integrare multidisciplinară a investigațiilor, integrare a cercetării științifice în întregul proces de conducere a vieții social-politice, în sfîrșit, integrare a cercetării științifice în viața socială în general, în sensul dublu al unei largi democratizări a științei și unor soluționări științifice a problemelor tuturor. Trebuie precizat că, în această perspectivă, apare o condiționare reciprocă a cercetărilor pe termen scurt, mediu și lung, care nu pot fi cuprinse decît tot într-o tratare integrată. Obiectivele pe termen lung induc anumite caracteristici acțiunii pe termen scurt și mediu — desfășurate, la rîndul lor, în moduri specifice — dar, desigur, nu le conturează în toate detaliile, după cum viziunea pe termen scurt sau mediu nu este suficientă pentru obținerea unei tratări lucide pe termen lung.

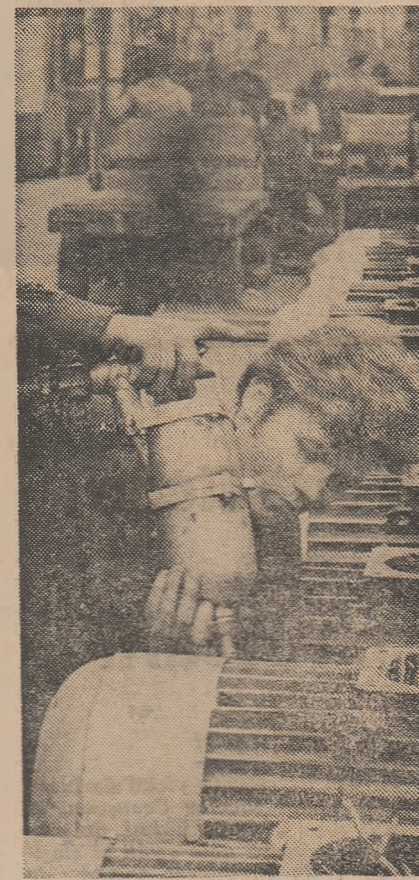
Răspunsurile la aceste întrebări sînt grupate de diferiți autori sub denumiri diverse. Spațiul nu ne îngăduie să intrăm în detalii; voi menționa numai că prognoza grupează în general dezvoltările legate de „ce putem face” și de „ce dorim să facem”, schițînd contururile unui spațiu prefigurată al viitorului, în timp ce planul este preocupat în special de „ceea ce trebuie să facem, spre a obține ceea ce dorim”. În practică, aceste elemente nu pot fi despărțite decît artificial, după cum artificială ar fi și izolarea investigațiilor pe termen scurt, mediu sau lung.

În Raportul la Conferința Națională, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia astfel că „prognozele, planurile cincinale și planurile anuale constituie un tot unitar; în cadrul lor, partidul, statul, întregul popor acționează unitar, conștient, în direcția înfăptuirii societății socialiste multilateral dezvoltate, a creării condițiilor pentru trecerea la comunism”. Iată un exemplu de integrare științifică a liniilor strategice și tactice într-o perspectivă operațională asupra conducerii planificate a societății.

Prin specificul său, educația este nemijlocit o problemă care integrează viziunea pe termen scurt, mediu și lung. Iar asupra importanței ei în prefigurarea viitorului nu mai este, desigur, necesar nici un comentariu. Revoluția științifică și tehnică accentuat rolul deosebit pe care-l joacă, în dinamica socială, factorul uman și calitatea sa. În ultima ana-

liză, modul cel mai sigur de a asigura rezolvarea marilor probleme ale viitorului este pregătirea temeinică a „rezolvitorilor” — cum îi numea odată Mircea Malița — acestor probleme — elevii și studenții de astăzi; cred că avem mult mai multe șanse să rezolvăm astfel problemele de mîine, decît încercînd să le identificăm de pe acum și să le soluționăm cu uneltele de astăzi, desigur perfectibile. Ceea ce însă trebuie să facem este să asigurăm condițiile necesare pentru formarea acestor rezolvitori, și pentru activitatea lor viitoare, creatoare și inovatoare, în care, cum s-a subliniat la Conferința Națională, personalitatea umană să se poată manifesta plenar. Generația noastră este chemată să creeze aceste condiții. Și le va crea.

MIHAI BOTEZ

Adultul anului 1980

(a înțelege dincolo de... memorizarea automată)

Frecventez, cum este și normal, anumite cercuri de profesori. De regulă, îi aud discutând cam așa despre unul sau altul dintre elevi:

— Știe... Nu știe... Are minte ascuțită, prinde repede, dar e neobișnuit, tocmai de aceea, să muncească...

Prea puțin — ca să nu spun deloc — i-am auzit pe profesori punând în discuție **plasticitatea minții**. La urma urmei, despre ce „plasticitate” ar putea fi vorba, când — evident — 6 ori 7 fac 42 (da! dar nu întâmplător, autorul de manual, „forțând” tocmai mintea copilului, supunând-o unei gimnastici binevenite, obligatorii, definește de pildă înmulțirea ca fiind o adunare repetată de termeni egali). Deci, nu-i suficient ca un elev de clasa a IV-a elementară, să zicem, să știe cum se obține „42” din 6 ori 7 sau 7 ori 6, ci, mult mai important, el trebuie să înțeleagă în ce constă economia de timp, de energie, de ce-i mai „rentabilă” înmulțirea decât adunarea atunci când avem de-a face cu termeni egali. Astfel, elevul deprinde nu numai „tainele” matematicii, dar și cele ale activității generale, practice, cât și cele ale unei judecăți obișnuite să aleagă întotdeauna drumul cel mai scurt, mai eficient.

Din nefericire, față de accelerația pe care existența omului a dobândit-o pe toate planurile, structurile școlare mai stau încă sub semnul unei anumite inflexibilități. De ce spun „din nefericire”? Fiindcă se mai pune

încă mult prea mult, în școlile noastre, un accent hotărâtor pe **depozitarea datelor** (mintea elevului transformându-se, treptat, într-un „depozit al memoriei”). Evident, nimeni nu va susține că formulele chimice sau algebrice se cuvine a fi părăsite... este însă vorba de o anumită strategie a predării în învățământ, de **sensul** în care duc, conduc structurile școlare. La ce-i va folosi adultului din anul 1980 un lucru nefundamental învățat în anul 1972 și care, vizibil, va sta peste numai opt ani sub semnul: „vetust”, fiind depășit din punct de vedere moral și material? Căci, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în cuvântarea ținută la Cluj, cu prilejul inaugurării noului an universitar, **„dacă vrem să ținem pasul cu dezvoltarea științei și tehnicii pe plan mondial, la doi-trei ani, maximum la cinci ani, trebuie să înlocuim tehnologiile întreprinderilor”**. Înlocuind tehnologiile, desigur, nu înlocuim și oamenii. Deci, oricum, elevul de astăzi, peste acei 5 ani limită, va găsi — concret — o altă tehnologie acolo unde va intra să lucreze. Și-apoi, după alți maximum 5 ani, o nouă schimbare... Indiscutabil pregătirea se cuvine a fi astfel dirijată, încât să-i permită tinărului o promptă și inteligentă adaptare la orice schimbare survenită. Această adaptare ține — fără doar și poate — și de bagajul de cunoștințe „clasice” (temelia oricărei profesii și... personalități autentice),

dar — îndrăznesc să spun, în perspectiva accelerației generale: **preponderent** — ține și de capacitatea individului de a ansambla idei, de a le dispune în fel și chip, **creator**. Pecetea creativității, în tot ceea ce facem, ține de permanenta căutare a altor și altor unghiuri, inedite, pentru lucrări arhiștuite.

Inerția unor părinți, a unor oameni de la catedră, chiar a unor structuri ale învățământului — aflate neîntre rupt sub focul concentrat al măsurilor adoptate de Ministerul Educației și Învățământului — va determina desigur evoluția mult așteptată; deoarece schimbări se impun a fi operate, mai cu seamă în mentalitatea aceluia care predă de la catedră, dacă vrem să dăm răspunsul cuvenit întrebării lui Pavel Apostol, din admirabila sa carte „Omul anului 2000”: „Educătorul care împinge spre memorizare mecanică sau părințele care „se mândrește” cu performanțele tinărului sau ale copilului în această direcție („ține minte totul”) sînt oare conștienți că o **excesivă cultivare a memorizării automate duce la o diminuare a aptitudinilor de gândire independentă, operativă și atacă**, astfel, din temelii însăși puntea tinărului de a **ÎNȚELEGE** nu numai ceea ce învață, ci și lumea în care trăiește și va trăi?”

Și cînd te gîndești că noi îl pregătim, deocamdată, pe adultul anului 1980...

MIHAI STOIAN

Formativ și informativ

Este indeobște cunoscut că a instrui înseamnă a transmite cunoștințe, noțiuni care urmează a fi integrate în ansamblul cunoștințelor anterior dobîndite. Dar, odată cu transmiterea noilor informații, se transmit și o serie de capacități umane aparent insesizabile: procedee de gândire, modalități memoriale, sentimente; cu alte cuvinte, fenomene formative.

Legătura dintre cantitatea și valoarea informațiilor acumulate și valoarea capacităților umane rezultate nu a fost pe deplin elucidată pe plan psihologic. Explicația izvorăște din faptul că în vreme ce conținutul informațional al unei științe, al unui obiect de învățământ, al unei meserii poate fi cu rigurozitate delimitat, capacitățile psihice ce urmează să rezulte din însușirea lor de către un individ nu pot fi măsurate la fel de ușor.

Relația dintre cele două componente ale procesului de învățământ este evidentă în experiența noastră cotidiană. Astfel, referindu-ne la specificul școlii noastre, ca școală profesională, una din condițiile esențiale ale formării unui muncitor bine pregătit sub toate aspectele este însușirea conștientă și activă a cunoștințelor predate în vederea prelucrării lor variate.

Aceasta va contribui la dezvoltarea acelor capacități care-i dau elevului posibilitatea să-și lărgească în continuare informațiile dobîndite în școală, să aibă o atitudine creatoare, să-și formeze priceperea de a gândi independent, de a se orienta în situații diverse.

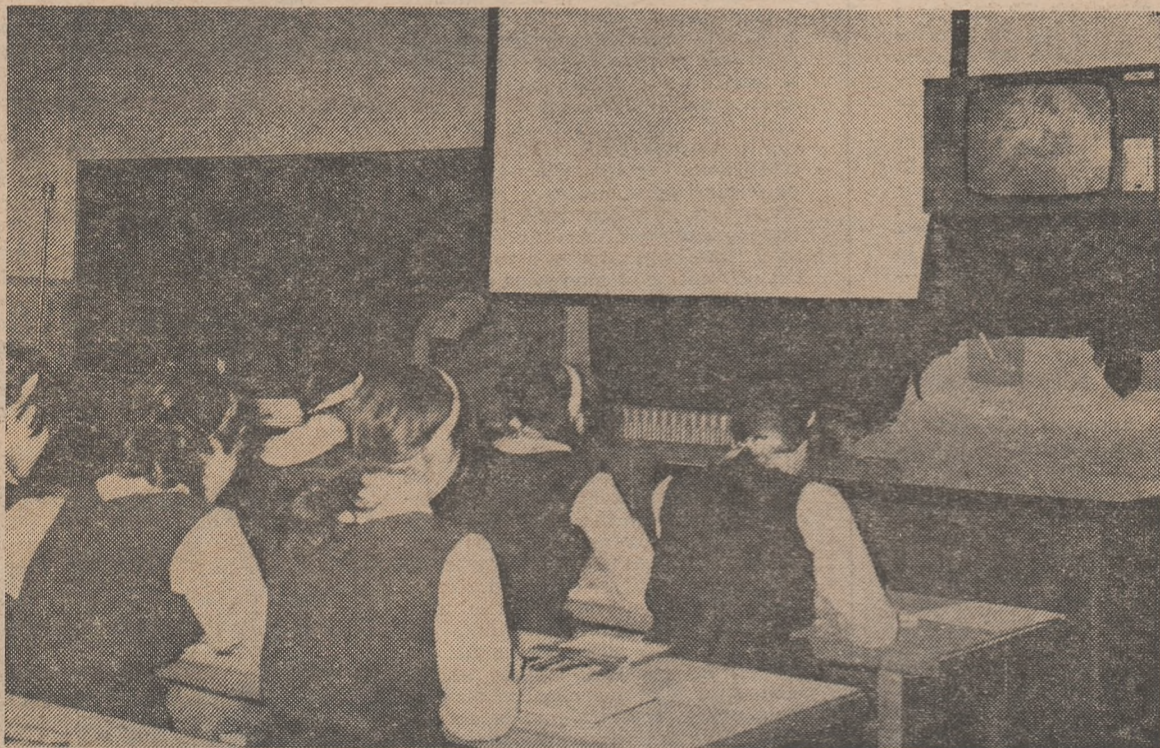
Informativul și formativul trebuie să alcătuiască un tot unitar, în cadrul tuturor obiectelor de învățământ.

Așa, spre exemplu, programa de limba română pentru anul I conține și ore de teorie literară. Aceste noțiuni le sînt elevilor de un real folos în alcătuirea unor lucrări de analiză literară, în înțelegerea mesajului artistic și social al operei. Insușirea lor conștientă și activă contribuie la dezvoltarea gândirii, la formarea priceperii și deprinderii de exprimare corectă, la dezvoltarea anumitor trăsături morale.

Tot așa, în cadrul orelor de limbi străine, transmiterea și însușirea unui anumit bagaj lexical trebuie să-i ajute pe elevi să-și formeze deprinderea de a conversa în limba respectivă, de a folosi creator cunoștințele căpătate.

Relația dintre formativ și informativ trebuie privită în sensul modelării capacităților psihice, intelectuale, necesare acumulării de informații. Numai astfel se realizează formarea în școli a unor oameni cu gândire și acțiune creatoare, participanți activi la prezentul și viitorul societății socialiste.

CORNELIA COVRIG

Lecție TVS integrată la biologie

Două licee la ora aniversării

(Urmare din pag. 1)

prilejuită de recenta vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în orașul Aiud și împrejurimi, de prețioasele indicații date școlii și slujitorilor ei în cuvîntarea rostită de secretarul general al partidului cu prilejul inaugurării noului an universitar la Cluj.

Cadrele didactice ale liceelor, elevii și numeroșii invitați participanți la cele două aniversări, părinții, au primit cu entuziasm mesajele din partea C.C. al P.C.R., a tovarășului Nicolae Ceaușescu personal prin care se manifestă încă o dată atenția și grija deosebită pe care partidul le acordă școlii, în nobila misiune de instruire și educare a tinerelor generații capabile să contribuie, alături de întregul popor, la marea operă de edificare a societății socialiste și comuniste în patria noastră.

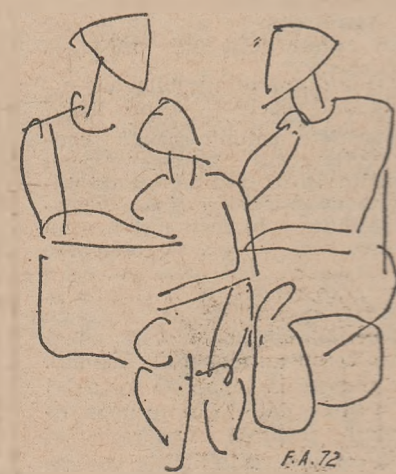
Cuvînte de salut au fost adresate de către tovarășul George Homoteanu, prim-secretar al Comitetului județean al partidului și președintele Comitetului executiv al Consiliului popular județean, de către tovarășul prof. univ. Traian Pop, adjunct al ministrului educației și învățământului.

În numele foștilor elevi ai licee-

lor sărbătorite au vorbit tovarășii Takacs Ludovic, membru al Consiliului de Stat al R.S.R., scriitorul Siltó Andras și Dumitranu Pompiliu, prodecan al Facultății de filologie de la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj.

Cadrele didactice, elevii celor două licee și toți participanții la aceste festivități au transmis telegramme de mulțumire Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu personal, angajându-se să transpună în viață cu fidelitate și responsabilitate profesională prețioasele indicații referitoare la continua perfecționare a procesului instructiv-educativ.

Cele două festivități s-au încheiat prin vizitarea de către invitați a școlilor și a expozițiilor organizate. Cu acest prilej, formațiile artistice ale liceelor au prezentat reușite programe artistice.

F.A. 72

TV

Despre verbul „a învinge“

Televiziunea ne-a oferit prilejul de a viziona (într-o transmisie admirabilă) unul dintre cele mai mari și mai dramatice spectacole — **spectacolul voinței**. Pare desigur de mirare, cum voința poate oferi un spectacol, în sensul atât de mult tocat de noi, astăzi, în pagini destinate artelor. Și iată, că totuși această „voință“ dirijată pînă la ultima suflare, se poate transforma, brusc — într-o „calmă“ după amiază duminicală — într-un exemplar spectacol, scriindu-și singură, singurică textul.

Nu, nu vă speriați, nu vreau să devin cronicar sportiv, nu cunosc legile „ghemului“, nu aspir la titlul de specialist privitor! Nu, nu vreau să pomenesesc nici de rachete, nici de „salatiere“! Vreau să vă invit să revedeți cu ochii minții duelul prim-planului Țiriac-Smith, privirea de plumb a primului spărgînd zîmbetele de iad ale celui de al doilea. Poate vom revedea cîndva — fără emoția disperării, legată de firul invizibil al traiectoriilor albe — lecția de voință susținută de Țiriac (în marele spectacol transmis în direct de televiziunea noastră). Să sperăm că atunci, un comentator cu har (poate chiar eroul partidei!) va uita termenii de specialitate, ridicînd („temperatura“ benzii magnetice printr-un comentariu despre... **psihologia verbului „a învinge“**).

Concentrarea, ambiția, tenacitatea, calmul, seriozitatea, voința impresionantă, unite, înmănunchiate, stăpînite, au învins; ele au cucerit inimile tuturor — ale funcționarilor birocratați și nebirocratați, inimile gospodinelor, ale tinerilor, inimile... oamenilor simpli. Înving pe teren, Țiriac a rămas totuși eroul spectacolului. Publicul, în felul său, spontan și necontrolat, i-a mulțumit. Dar nu mulțumirile publicului, nu rîndurile din ziare trebuie reținute, ci **memorabilele imagini** pe care nimeni nu le-ar putea recrea într-un spectacol. Ele trebuie conservate în arhivă, împreună, dar neapărat împreună, cu ale sale cuvinte rostite tot de Țiriac la sfîrșitul sfîrșiturilor.

Și atunci cînd în reportaje (mai mult sau mai puțin savante) vom vorbi despre voință, despre dorința de a învinge greutățile și despre sacrificiu, atunci să exemplificăm și prin această peliculă! Atunci să arătăm celor mai slabi, cum un învins este uneori și învingător.

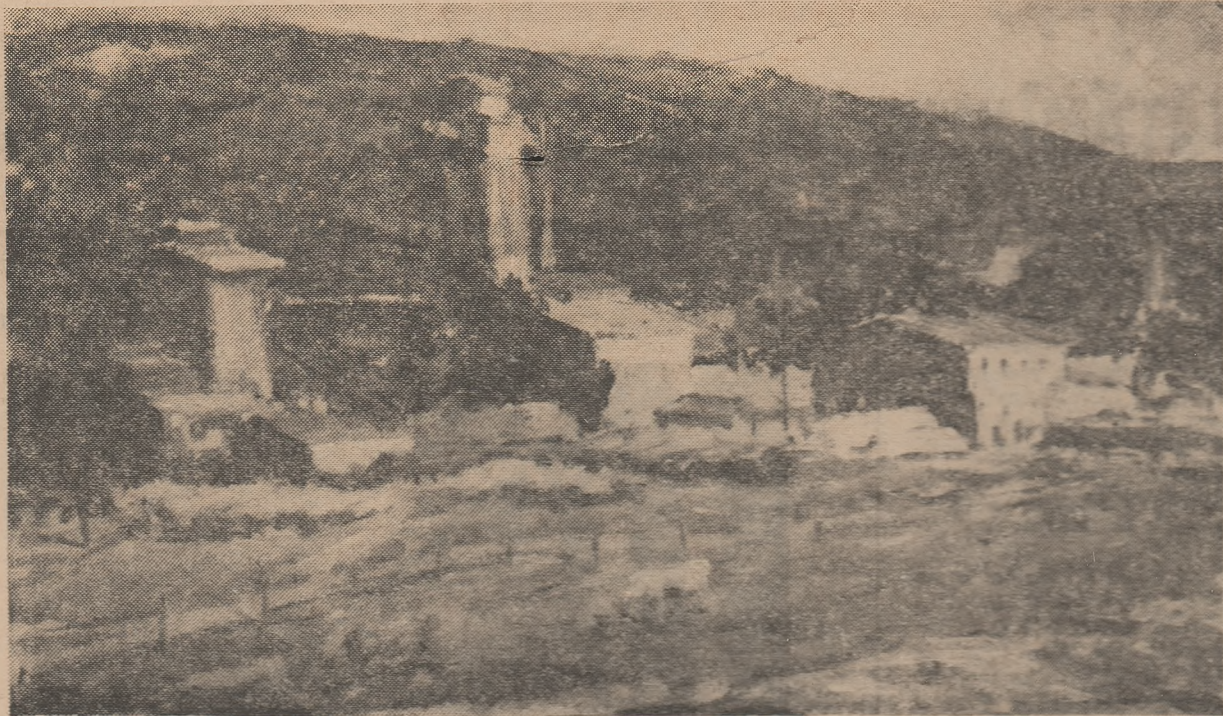
Sînt prea seci cuvintele ca să mulțumim prin ele lui Țiriac pentru tot ce a făcut, sau să ne reamintim de talentul lui Năstase sau să mai comentăm... soarta „Salatierei“. Trofeul a plecat, oferindu-ne însă posibilitatea de a trăi un mare spectacol. Și aceasta nu trebuie uitat.

ILEANA COLOMIET

P.S. Despre o parte a publicului — cu vocile sale rebele — despre lipsa lui de educație, n-are rost să mai scriem. Este tristă ușurința cu care uneori publicul dă verdicte, își uită principala sa condiție... cea umană (!)

F.V.

JEAN NIȚESCU

Complexul carbonifer Schitu Golești

TVS integrată

MUNȚII CARPAȚI (caractere generale)

O lecție de recapitulare, ce va fi transmisă în ziua de 24 octombrie a.c. începînd de la ora 9,05, timp de 20 de minute.

Mijloacele de învățămînt recomandate pentru desfășurarea lecției sînt: harta fizică a R.S.R., atlase geografice, modele mute (de exemplu conturul granițelor țării și principala rețea hidrografică), manualul. Profesorul poate opta pentru modelul didactic cel mai potrivit acestei teme, ținînd seama, pe de o parte, de particularitățile clasei sale și, pe de alta, de modul în care elevii au realizat obiectivele propuse pentru capitolul Carpații românești.

Oferim unul din modelele posibile pentru structurarea lecției de recapitulare cu tema: „Carpații românești, în care se integrează emisiunea de televiziune cu același titlu.

În lecția precedentă, profesorul va cere elevilor să revadă materia capitolului respectiv conform unui plan de recapitulare. De asemenea, va cere elevilor să insiste asupra problemelor pe care nu le-au aprofundat în suficientă măsură în lecțiile anterioare.

Înainte de emisiune, profesorul poate reveni în dialogul cu clasa asupra unor probleme pe care le con-

sideră insuficient de consolidate în lecțiile anterioare. De asemenea, el își poate propune să consolideze deprinderile elevilor de a lucra cu harta, să le dezvolte capacitatea de a rezolva unele probleme geografice. Astfel, poate cere elevilor să amplasase pe modelul mut al hărții (ce cuprinde granițele și rețeaua hidrografică principală) cite cîte munți din fiecare zonă petrografică, cu grija de a da exemple din toate cele trei ramuri carpatice. Sau, poate cere elevilor să răspundă la întrebări ca: De ce nu sînt lacuri glaciare în Bucegi? (În cazul cînd această problemă nu s-a discutat în lecțiile de comunicare).

În continuare, profesorul va atrage atenția elevilor asupra faptului că vor viziona o emisiune de televiziune despre Carpații românești, care îi va ajuta să precizeze caractererele generale ale Carpaților noștri și să sistematizeze cunoștințele pe care le dețin, să recunoască alcătuirea petrografică a diferitelor unități muntoase după relieful lor. Totodată îi va informa că, după emisiune, vor trebui să alcătuiască planul schematic al cunoștințelor privind Carpații românești.

În timpul emisiunii este recomandabil ca profesorul să intervină numai rareori, și numai atunci cînd consideră că poate accentua sau ațrăge atenția asupra unor probleme discutate înainte de emisiune. Este bine ca elevii să nu noteze.

După emisiune se pot discuta problemele abordate de emisiune, reținîndu-se aspectele principale în jurul cărora se vor sistematiza toate cunoștințele privind Carpații noștri: așezarea și evoluția blocurilor carpatice, alcătuirea petrografică, structura geologică (pinze de șariaj, lăsați axiale, relieful carpatic de dată recentă și relieful evoluat), aspectul general al Carpaților și cel al diferitelor grupe montane, climatul montan, probleme ale hidrografiei, vegetației, dezvoltării economice și turismului în diferite regiuni montane. Se va insista ca elevii să coreleze aceste aspecte între ele și mai puțin pe descrierea lor. Elevii vor fi solicitați să participe la dialog și să completeze în caiete, sub forma unei organigrame, cunoștințele privind Carpații românești.

VIRGINIA CRETU
VICTORIA OPRESCU

RĂSPUNDEM CITITORILOR

G. Chichifoi, profesor suplinitor (pensionar) Botoșani: Perioada pînă la 15 septembrie 1969, în care pensionarii au depus activitate în învățămînt ca profesori suplinitori la o normă incompletă (pînă la 1/2 normă) se ia în considerare ca vechime în muncă pentru recalcularea pensiei, în condițiile stabilite de Legea pensiilor (dacă a lucrat cel puțin 3 ani; o singură recalculare).

În această situație, dacă perioadele în care ați fost retribuit cu salariu pentru munca îndeplinită, calculate față de o normă întreagă, totalizează 3 ani, puteți cere recalcularea pensiei.

După data de 15 septembrie 1969, această regulă se aplică numai pensionarilor care au funcționat în învățămînt la o normă întreagă, sau cu 1/2 normă prevăzută astfel în statele de funcții sau înlocuind temporar pînă la 4 luni un titular. Pentru cei retribuiți prin plata cu ora, nu se poate face recalcularea (Amănunte în legătură cu retribuirea pen-

sionarilor care funcționează ca suplinitori, găsiți în nr. 42 din 1 aprilie a.c. al revistei).

Rizea Florica, învățătoare, Școala generală Conțești-Olteanca, com. Davidesti, jud. Argeș: Lămuririle solicitate în legătură cu recunoașterea la vechimea în învățămînt a timpului lucrat ca bibliotecar, s-au publicat în nr. 29 din 25 decembrie 1971 al revistei.

Hasegan Nicolae, maistru-instructor, Grupul școlar special nr. 1 — București: Lămuririle în legătură cu salarizarea maistrilor-instructori s-au dat în nr. 47 din 6 mai a.c. al revistei. În cazul în care maistrul-instructor, cu studii corespunzătoare, predau ca profesori la obiectele cu norma de 18—20 ore sau 20—21 ore săptămînal (ex: tehnologia), ei sînt salarizați potrivit studiilor care le au: profesor cu studii universitare (dacă au o diplomă de licență sau de inginer) sau profesor cu bacalaureat dacă au studii medii (care ca maistru-instructor îi dau dreptul să fie salarizat cu studii corespunzătoare). Cei care nu au studii medii (bacaureat), dar au școala de maistri sau școala profesională, fiind utilizați ca suplinitori în lipsa unor cadre cu studii corespunzătoare, sînt retribuiți cu salariul tarifar stabilit pentru învățători fără studii corespunzătoare. Dacă li se face plata cu

ora, salariul pe ora de curs se calculează la 1.100.

Florescu Iacob, profesor, Școala generală Bălănești, com. Covieni, jud. Buzău: Cadrele didactice care îndeplineau și funcția de bibliotecar școlar, la bibliotecile unităților școlare cu cel puțin 2.000 volume, au dreptul la plata unei indemnizații în cuantumul stabilit prin precizările pentru aplicarea H.C.M. nr. 2.841/1968. Această indemnizație li se acordă numai în lunile în care depun activitate cu elevii la biblioteca școlii, inclusiv în vacanțele școlare (chiar și în perioada în care sînt în concediu de odihnă). Indemnizația pentru bibliotecarii școlari nu se include în salariul mediu pe baza căruia se calculează anumite drepturi, așa cum s-a mai arătat în revista noastră (ajutoare de boală, concedii de odihnă ș.a.).

Ion T. Crețu, învățător, Școala generală Cocorăști, com. Pleșoiu, jud. Olt: După repartizarea în învățămînt ca urmare a absolvirii școlii de specializare postliceală pentru învățători, aveți dreptul să fiți salarizat ca învățător cu studii corespunzătoare la vechimea 2—3 ani, deoarece ați mai funcționat în învățămînt, ca suplinitor, peste 12 luni de zile. Salarizarea pentru anii 3—5 (salar de bază) nu vi se poate acorda decît după ce veți obține și definitivarea pe bază de examen.

TH. LEONESCU

